

فتاوي روزہ ماہ مبارک رمضان

تراویح، اعتکاف، صدقہ فطر و روزہ نفلی

مؤلف: فضل اللہ ممتاز

فتاوي روزه ماه مبارك رمضان، تراويح اعتكاف، صدقه فطر و روزه نفلي

مؤلف: فضل الله ممتاز

آداب استقبال رمضان

در چند روز آینده بهترین روزها مبارک سال آمدنی است و ازین روزها و این ماه مبارک را چگونه استقبال کنیم؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

روزهای که گناهان دران بخشیده می شود و درجات و اعمال نیک مسلمان چند برابر می شود، و باید مسلمان ماه مبارک رمضان را چنین استقبال کند:

1- مسلمان باید دعا کند که روزه ماه مبارک رمضان مشمول حالش شود و ازین ماه مبارک محروم نگردد بسبب مرگ و مردن و یا مریضی و غیره اعداز طبیعی، رسول الله صلی الله علیه و سلم وقت که ماه نو را میدید می فرمود: "اللهم أهله علينا باليمن والإيمان والسلامة والإسلام ربي وربك الله"، خداوندا درین ماه بالای ما رحمت و برکات خود را نازل فرما و ما را ایمان و صحت و سلامتی نصیب فرما پبروردگار همه ما و شما خداوند متعال است .

2- مسلمان باید با نزدیک شدن ماه مبارک رمضان اظهار خوشی نماید، و بدیگران بشارت دهد زیرا رسول الله صلی الله علیه و سلم با آمدن ماه رمضان اظهار خوشی میکرد و صحابه رضی الله عنهم را بشارت و خوشخبری میداد و می فرمود که با آمدن این ماه مبارک دروازه های جنت باز می شود و دروازه های دوزخ مسدود میگردد. "جاءكم شهر رمضان، شهر رمضان شهر مبارك كتب الله عليكم صيامه فيه تفتح أبواب الجنان وتغلق فيه أبواب الجحيم... الحديث" ۱.

همچنان صحابه کرام و تابعین و علماء و عامه مسلمانان اظهار خوشی میکردند که موسم طاعات و عبادات و برکات و رحمت رسیدنی است و بهترین فرصت برای تجدید ایمان مسلمان است .

1 - أخرجه أحمد في مسنده، مسند باقي العشرة المبشرين بالجنة، رقم الحديث: (1397)، (ج3، ص17).

2 - أخرجه عبد الرزاق الصنعاني في مصنفه، كتاب الصيام، باب سلسلة الشياطين وفضل رمضان، رقم الحديث: (7383)، (ج4، ص175).

3- نیت کردن برای استفاده زیاد بخاطر عبادت و طاعت خداوند و ازدیاد نیکی ها و اعمال صالحه درین ماه مبارک و از دست ندادن این فرصت بزرگ که خود ماه صبر و عزیمت و پایداری و استقامت است.

4- تلاش نمودن بخاطر دانستن و آموختن احکام و آداب روزه که این رکن مهم اسلام است و باید مسلمان همه احکام آنرا دانسته و به آن عمل کند و روزه از خود فرائض و واجبات و سنن و مستحبات و محرمات و مکروهات و مفسدات دارد و آموختن این احکام فرض است بالای مسلمان، و روزه دار مسلمان باید خداوند متعال را به علم و بصیرت عبادت کند و اگر فرائض روزه را نداند معذور شمرده نمی شود، و از اهل علم و دانش شرعی بیاموزد: " فاسألوا أهل الذکر إن کنتم لا تعلمون "¹، احکامی را که نمی دانید از علماء سوال کنید.

5- از احوال فقیران و محتاجان با خبر شدن و اگر بتواند برای آنها کمکهای لازم را تقدیم کند چون در ماه روزه کار کردن سخت است باید هر مسلمان که می تواند خصوصا تاجران مسلمان مصارف فقیران را بپردازد تا اینکه این ماه بالای آنها به آسانی سپری شود.

6- آمدن رمضان فرصت بسیار خوب است برای محاسبه نفس مسلمان هم با الله متعال و هم با بندگانش که اگر نقص و کوتاهی در عبادات خود داشته باشد قبل از دخول این ماه آنرا مراجعه کند و اگر با بندگان خداوند واقارب و دوستان خود هم کوتاهی و کینه و بغض داشته باشد می تواند با آنها وارد اصلاح و مصالحه شود.

7- دعاء کردن بخاطر نصرت و کامیابی مسلمانان مظلوم امت اسلامی که در بعض از کشور های اسلامی جنگ علیه اسلام و مسلمانان اهل سنت بشدت ادامه دارد و قبل از همه برای تحقق صلح و ثبات و امنیت و آرامی و اخوت و برادری کشور عزیز ما دعاء کنیم.

¹ - سورة النحل، الآية: 43.

8- صدقه دادن وسهم گرفتن مالی وتشویق کردن دیگران در آبادی مساجد ومراکز اسلامی نهاد های دعوتی که فعلا در کابل ومراکز بعض ولایات جریان دارد ودعوتگران ما از نبود مراکز ومقر های دعوتی رنج می برند وهمین فرصت است که باید در همچو کارهای وقفی وخیری سهمیم وشویم ودر صحائف اعمال ما این کارهای خیر ونیک وصالح هم درج شود در ماه مبارک رمضان، و نهاد اجتماعی ودعوتی وتعلیمی وتربیتی جمعیت اصلاح افغانستان درین راستها بهترین وخوبترین پروگرامها را دارا میباشد وکارهای دوامدار را روی دست دارد. اللهم بلغنا رمضان وارزقنا صیامه وقیامه علی الوجه الذی یرضیک عنا.

رمضان ماه تزکیه و تربیه نفس

چطور کنم که در ماه رمضان بی صبر نشوم روزه بالایم سختی می کند وکمی احساس ناراحتی کردم ؟

الحمد لله والصلاة والسلام علی رسول الله، وبعد:

از حکمتها فرضیت روزه ما مبارک رمضان تربیه کردن نفس به تقوا، صبر، استقامت، پایداری، ایثار وقربانی، بردباری، تراحم وتکافل، اخوت وبرادری، محبت ودوستی، وسهم گرفتن در فعالیت های اسلامی وهمدردی با مردم بی بضاعت، واز همه مهمتر مهمان نوازی روزه داران زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث که امام ترمذی روایت کرده فرموده اند که: " من فطَّر صائماً کان له مثلُ أجره، غیر أنه لا ینقص من أجر الصائم شیئاً "¹ هر کسی که مهمان نوازی روزه دار را بکند وبرایش افطاری دهد برای اجر وثواب به اندازه روزه روزدار نوشته می شود.

¹ - أخرجه الترمذی فی سننه، أبواب الصوم عن رسول الله صلی الله علیه و سلم، باب ما جاء فی فضل من فطر صائماً، رقم الحدیث: (807)، (ج3، ص162).

و در مقابل این صبر و شکیبای و خود گزری وجود و کرم خداوند متعال برای روزہ داران در وازہ را در جنت تخصیص داده بنام "باب الریان" کہ روزہ داران با عزت ازان در وازہ وارد جنت می شوند، وبہ ہر اندازہ کہ انسان بہ سختی و مشقت مواجہ می شود بہ همان اندازہ کناہانش بخشیدہ می شود و ثواب کمائی میکند، رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در حدیث صحیح بخاری و مسلم فرمودہ اند کہ: " حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ، وَ حُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ " ¹ کسی کہ راہ جنت را انتخاب می کند از سختی ہا و مشکلات میگذرد وبہ بامشکلات کوناگون دست و پنجه نرم می کند ، و کسی کہ بہ طرف آتش دوزخ می رود - نعوذ باللہ- از راہ شہوت برستی سوق دادہ می شود، وما شما میدانیم کہ دنیا دار امتحان و ابتلاء و آزمایش ونمی شود کہ مطابق میل خود انسان و نفس الأمارة بالسوء روان شد، ازین لحاظ باید صبر کنیم و رضای خداوند متعال را ہدف خود قرار دہیم، و درین صورت این سختی ہا در مقابل جنات الفردوس چیزی کوچکی است، و خداوند متعال بہ ہمہ ما و شما توفیق دہد کہ روزہ را بخوبی سبری کنیم قسمی کہ او تعالی از ما و شما راضی شود.

وصلی اللہ تعالی علی خیر خلقہ محمد وعلی آلہ وأصحابہ أجمعین.

حکم روزہ گرفتن یک روز یا دو روز قبل از رمضان

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

امام مسلم از ابو ہریرہ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْہُ روایت کردہ کہ: رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فرمودہ اند: " لَا تَقْدَمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ إِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا فَلْيَصُمْهُ " ².

¹ - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب الجنة وصفة نعيمها وأهلها، رقم الحديث: (2822)، (ج4، ص2174).

² - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب الصوم، باب لا تقدموا رمضان بصوم يوم ولا يومين، رقم الحديث: (1082)، (ج2، ص762).

قبل از رمضان یک روز و یا دو روز پیش روزه نگیرید مگر کسی همیشه روزه دار میباشد برای او مشروع است اما برای کسانی که عادت روزه را ندارد باید روز نگیرند و فقط آماده روزه ماه رمضان باشند.

امام نووی رحمه الله در شرح این حدیث نوشته است که اگر کسی عادت روزه گرفتن دائمی را نداشته باشد بر او حرام است که یک روز و یا دو روز پیش از رمضان روزه بگیرد.

روزهای قبل از رمضان روزهای خوردن و نوشیدن است

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

باز هم تأکید می شود که این روزها روزها خوردن و نوشیدن است نه روزه گرفتن برای کسانی که عادت روزه دائمی را ندارند، و اگر کسی روزه میگیرد این روزها را مطابق سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم عمل نمی کند و در حقیقت در غلو افراط و تفریط و بدعت و نور آوری واقع می شود.

زیرا روزه گرفتن یک روز و دو روز قبل از رمضان مشروع نیست بلکه علماء آنرا حرام و مکروه دانسته ،امام مسلم از ابو هریره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ روایت کرده که : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده اند : " لَا تَقْدُمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ إِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا فَلْيَصُمَّهُ"¹.

قبل از رمضان یک روز و یا دو روز پیش روزه نگیرید مگر کسی همیشه روزه دار میباشد برای او مشروع است اما برای کسانی که عادت روزه را ندارد باید روز نگیرند و فقط آماده روزه ماه رمضان باشند .

¹ - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب الصوم، باب لا تقدموا رمضان بصوم يوم ولا يومين، رقم الحديث: (1082)، (ج2، ص762).

امام نووی رحمہ اللہ در شرح این حدیث نوشتہ است کہ اگر کسی عادت روزہ گرفتن دائمی را نداشته باشد بر او حرام است کہ یک روز و یا دو روز پیش از رمضان روزہ بگیرد.

طریقہ نیت کردن روزہ

دوستی سوال نموده :

آیا روزہ دار فرضی ہر شب نیت کند و یا اینکه در شب اول نیت یکماہہ اش کفایت میکند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، وبعد:

درین شکی نیست کہ روزہ یک عبادت بسیار مهم است و یکی از ارکان دین مبین اسلام است و نیت شرط اساسی قولی این عبادت است بدلیل حدیث عمر بن الخطاب - رضی اللہ عنہ - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم - : "إنما الأعمال بالنية، وإنما لامرئ ما نوى.." ^۱ عبادات و اعمال انسان مبنایش بر نیت است و ہر انسان مطابق نیت خود معاملہ می شود.

ونظر بہ قول راجح فقہاء مسلمان می تواند کہ در شب اول رمضان قبل از آذان فجر نیت ہمہ روزہ ماہ مبارک رمضان را بکند و ضرورت بہ تجدید نیت ہر شب ندارد - این قول مذهب امام أبوحنیفہ و یک روایت از امام احمد بن حنبل رحمہما اللہ است .

اما قول دوم مذهب جمہور فقہاء " مالکی، شافعی و حنبلی " این است کہ کہ مسلمان روزہ دار باید ہر شب قبل از آذان فجر نیت روزہ فردای خود را

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، باب بدء الوحي، كيف كان بدء الوحي إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، رقم الحديث: (1)، (ج1، ص6).

تجدید کند زیرا هر روزی از رمضان مستقل است و به روزه‌های دیگر ارتباط ندارد.

و اگر کسی به مذهب جمهور فقهاء عمل میکند و بخاطر تأکید و اطمینان خاطر هر شب نیت فردا را می کند هم باکی ندارد ..خو باید در شب اول نیت روزه همه ماه رمضان را بکند زیرا می شود یگان شب نیت را فراموش کند و درین صورت همان نیت یکماهه کفایت می کند و این را فقهاء "الجمع بین القولین" می نامند، یعنی عمل کردند به هر دو مذهب.

وصلی الله علی خیر خلقه محمد وعلی آله و أصحابه أجمعین.

آیا روزه مسلمان بدون خواندن نماز تراویح قبول می شود؟

جناب استاد ما در ایران هستیم تراویح را خوانده نمیتوانیم آیا روزه ما میشود در یک پاساژ نگهبان هستیم، بعضی اشخاص گفتند بدون تراویح روزه صحیح نمیشود بناء از شما پرسیدم شب خوش داشته باشیم؟

الحمد لله والصلاة والسلام علی رسول الله وبعده:

بلی روزه مسلمان بدون خواندن نماز تراویح قبول می شود زیرا روزه یکی از ارکان مهم و اساسی دین اسلام است، و بدون روزه گرفتن ماه رمضان دین مسلمان تکمیل نمی شود، اما نماز تراویح سنت است، و به ادا کردن سنت مسلمان ثواب حاصل می کند و به ترک سنت عذاب نمی بیند.

و باید غلط فهمی نشود نوافل و سنن و مستحبات به این خاطر برای مسلمانان مشروع شده که در ترازو و میزان اعمال شان اعمال صالحه و نیک شان را وزین بسازد و کمک کند و نقائص که در ادای فرائض آمده آنرا تکمیل کند .. و هیچ وقت ترک سنن، مستحبات و نوافل سبب این نمی شود که مسلمان گنهگار شود لیکن باید به اندازه توان به سنن و نوافل و مستحبات و فضائل اهتمام شود چون بسیاری از بخشهای دین اسلام را تشکیل میدهد که

مسلمان را در مرحله احسان می رساند و در حدیث صحیح آمده که: "الإحسان أن تعبد الله كأنك تراه فإن لم تكن تراه فإنه يراك" احسان مرحله است که خداوند را عبادت کنی و این احساس را داشته باشی تو ذات او تعالی را می بینی ، و اگر نمی بینی او ترا می بیند، به این معنی که یاری و مدد میکند و کارهای تان را آسان میسازد و شما را نصرت و کامیابی نصیب می شود در دنیا و آخرت.

خلاصه مطلب این که به خواننده تراویح به روزه مسلمان آسیب نمی رسد و تراویح فرض نیست سنت و مستحب است، و ازین لحاظ رسول الله صلی الله علیه وسلم در بعض اوقات تراویح را نخوانده و ترک کرده که مسلمانان از مداومت بر آن برداشت نکنند تراویح فرض است و در حدیث عائشة رضی الله عنها که در بخاری و سلم روایت شده: " أن رسول الله صلى الله عليه وسلم صلى في المسجد ذات ليلة فصلّى بصلاته ناس ، ثم صلى من القابلة فكثّر الناس ثم اجتمعوا من الليلة الثالثة أو الرابعة ، فلم يخرج إليهم رسول الله صلى الله عليه وسلم ، فلما أصبح قال : قد رأيت الذي صنعتم فلم يمنعني من الخروج إليكم إلا أني خشيت أن تفرض عليكم، قال وذلك في رمضان" ².

رسول الله صلی الله علیه وسلم در ماه رمضان در یک شب به مردم نماز داد و تراویح را خواند و امامت کرد و بعد ازان به همین طور مقتدی ها و مردم زیاد شدند و ایشان در روز سوم و چهارم در تراویح نیامدند، و فردایش مردم برسان کردند از سبب نیامدنش در تراویح و فرمودند که از آمدن به تراویح چیزی مرا منع نکرده مگر ترس اینکه بالای تان فرض نشود، یعنی غلط فهمی نشود که تراویح فرض است و روزه بدون تراویح نمی شود.

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب تف سير القرآن، باب قوله: {إن الله عنده علم الساعة}، رقم الحديث: (4777)، (ج6، ص115).

² - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب صلاة المسافرين وقصرها، باب الترغيب في قيام رمضان، وهو التراويح، رقم الحديث: (761)، (ج1، ص524).

ولی این به این معنی نیست که کسی تساهل کند و تراویح را بی‌پهم ترک کند و ازین ثواب و اجر بزرگ و عظیم و ازین فرصت بسیار مهم خود را محروم سازد در صورت که قادر باشد.

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد وعلی آله و أصحابه أجمعین.

روزه بدون تراویح قبول می شود لیکن...

یکی از دوستان چنین سوال نموده:

من خیاطی دارم فرض را می خوانم و به تراویح خواندن وقت نمی داشته باشم.. آیا روزه ام قبول می شود؟

الحمد لله والصلاة والسلام علی رسول الله، أما بعد:

این تصور و برداشت نادرست است که روزه بدون نماز تراویح نمی شود، روزه ماه مبارک رمضان یکی از ارکان دین مبین اسلام است، و نماز تراویح از سنتهای نوافل است، روزه ماه رمضان بدون تراویح قبول می شود.. لیکن باید بدانیم که نماز تراویح از سنتهای است که در زندگی مسلمانان از اهمیت خاص برخوردار است و از ویژگیهای مسلمانان در این ماه مبارک بشمار میرود، رسول الله صلی الله علیه وسلم این نماز را ادا کرده ، و بعد از وفاتش خلیفه دوم مسلمانان عمر بن الخطاب رضی الله عنه در مؤثریت آن نقش اساسی را ادا نموده و مسلمانان را به امامت صحابی جلیل القدر ابی بن کعب جمع نمود و تا به حال این شیوه ادامه دارد ، و از نوافلی است که مسلمان را به الله متعال نزدیکتر میسازد و سبب محبت و دوستی الله متعال با بنده می شود، رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث قدسی صحیح فرموده که او تعالی بیان نموده :

"لا يزال عبدي يتقرب إلي بالنوافل حتى أحبه"¹ بنده من در حال نزدیک شدن به من است به سبب عبادات نوافل خود تا اینکه من او را دوست بدارم.

در عین حال نمازهای نفل از جمله نماز تراویح با اهمیت فراوانی که دارد نقائصی که در ادای فرائض واقع می شود جبران میکند.

سنت در تراویح خواندن این است که نمازگزار نماز را با امام تا به سلام دادن در رکعت اخیر ادامه دهد و برایش اجر قیام اللیل نوشته می شود.

آخرین وقت سحری

شنیده ایم که بعضی مولوی صاحبان ما گفته اند که باید قبل از آذان صبح به نیم ساعت تقریباً خورد و نوش بند شود، آیا درست است؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

فتاویٰ که باید نیم ساعت قبل از آذان فجر سحری و خورد و نوش بند شود باطل و نادرست است و مخالف سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم است، البته با کمال احترام به علماء و مولوی صاحبان محترم.

زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم بر سحوری و خوردن پس شوی و به زبان پشتو (پشلمه) تشویق کرده و فرموده اند که: "تسحروا فإن في السحور بركة"² سحوری کنید که در آن برکت است، و آنحضرت صلی الله علیه وسلم سحوری را تأخیر میکرد و همین سنتش است، و کسانی که فتوا میدهند که باید نیم ساعت و یا ده دقیقه قبل از آذان خوردن و نوشیدن بند شود از تشدد و افراط کار گرفته اند و مخالف سنت کار می کنند.

¹ - صحيح البخاري، كتاب الرقاق، باب التواضع، شماره حديث: (6502)، (ج8، ص105).

² - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب بركة السحور من غير إيجاب، رقم الحديث: (1923)، (ج3، ص29).

سنت این است که در افطاری عجلہ و سرعت شود و در سحوری تأخیر بہ عمل آید، و این ہم بہ مصلحت و فایده روزہ داران است.

وصلی اللہ تعالیٰ علی خیر خلقہ محمد وعلی آلہ و أصحابہ أجمعین.

وقت بند کردن خورد و نوش در شب روزہ

دوستی محترمی سوال دارد کہ:

گویند: در سحری ہر گاہ اذان شنیدہ شد باید خورد و نوش توقف کند حتی چیزی کہ از مواد خوارکی در دہن است از دہن بیرون شود، اما تعدادی دیگر گویند: تا ختم اذان امام مسجد باید خورد و نوش صورت گیرد اما پیش از ختم اذان خورد و نوش تمام شود نظر شما استاد گرامی چیست؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

درین صورت اگر یقین دارد کہ فجر داخل شدہ و این اذان صحیح است باید فوراً از خوردن و نوشیدن امتناع ورزد حتی لقمہ کہ در دہن دارد آن بیندازد و قرط نکند، اما اگر میدانند کہ قبل از دخول فجر اذان گفتہ شدہ درین صورت می تواند تنہا چیزی کہ در دہن دارد خوردنش را تکمیل کند.

و اگر کسی میدانند و یقین دارد کہ وقت فجر داخل شدہ و باز ہم بہ خوردن و نوشیدن قصدا ادامہ میدہد روزہ اش فاسد می شود و باید بعد از رمضان همان روز را قضائی بیاورد.

باز ہم تأکید می شود کہ شریعت بر احتیاط کردن زیاد تشویق کردہ از ہمینرو باید کہ مسلمان روز دار منظم و دقیق باشد و کوشش کند کہ قبل از اذان فجر خوردن و نوشیدن خود را تکمیل کند و خود را در شک و شبہ و تردد واقع نسازد.

وصلی اللہ تعالیٰ علی خیر خلقہ محمد وعلی آلہ و أصحابہ أجمعین.

حکم تابلیتهای زیر زبان برای مریض روزه دار

سوال داشتم که اگر کسی بخاطر تداوی مرض قلبی خود از تابلیت وگولی در حالت عاجل استفاده کند و در زیر زبان بماند آیا روزه اش باطل می شود و میشکند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، وبعد:

تابلیتهای که زیر زبان مانده می شود بخاطر تداوی امراض قلبی روزه را نمیشکند.

درین مورد فقهاء اتفاق دارند که این نوع تابلیتها وگولی های علاجی که در زیر زبان مانده می شود روزه را نمیشکند و به روزه ضرر نمی رساند چون به معده نمی رسد و این نوع تداوی خوردن و نوشیدن نامیده نمی شود فقط در زیر زبان ذوب می شود و از طریق خون به قلب میرسد و حالت قلب را عادی می سازد و برای بدن کدام قوت غذای خاص نمی بخشد، و مجمع الفقه الاسلامی درین خصوص فتوای صادر کرده که ذوب شدن این تابلیتها در زیر زبان به روزه ضرر ندارد و از شکننده های روزه به شمار نمی رود.. لیکن روزه دار تلاش کند که تابلیت را در زیر زبان ذوب کند توسط چوشیدن و نبلعد که در صورت بلعیدن به معده میرسد و به روزه ضرر می رساند.

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد وعلی آله وأصحابه أجمعین.

استعمال اسپری نفس تنگی برای روزه دار مریض

دوستی سوال نموده که:

یکی از دوستانم نفس تنگی دارد آیا از اسپری که برای نفس تنگی داده اند میگوید هیچ طمع ندارد آیا آنرا استفاده نمایم یا خیر؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

استعمال اسپری نفس تنگی به روزه این مریضان آسیب نمی رساند و مباح است، خوردن و نوشیدن حساب نمی شود و به معده نمی رسد.

استفاده از قطره چکان چشم و بینی به روزه آسیب نمی رساند

یکی از هموطنان عزیز ما سوال نموده:

چشمم تکلیف دارد باید از طرف روز دو دفعه قطره چکان را استعمال کنم چي حکم دارد؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

قطره چکان چشم، بینی، و دواي شستشوی گوش، و پیچکاری علاجی رگ و عضله به روزه آسیب نمی رسانند و روزه را فاسد نمی سازند.

شستن گرده در روز رمضان روزه را فاسد می سازد

پدرم تکلیف گرده دارد و باید هفته یک بار گرده خود در شفاخانه بشوید، آیا روزه اش میشکند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

مريضی و تکلیفهای پیشرفته گرده طوری میباشد که هفته یک و یا چند گرده شسته شود و خونهای مریض در گرده ساختگی اصطناعی انداخته و پاک و تصفیه شود باز بر جسم مریض برگردانده شود با اضافه و خلط کردن بعض مواد کميائی و غذائی و سكريات و نمکیات درین خون.

و این نوع شستشوی گرده روزہ را میشکناند و فاسد می سازد و همین فتوای معتمد فقہای معاصر جهان اسلام است.

و اگر امکان داشته باشد مریضان گرده در صورت روزہ دار بودن این تداوی شان را از طرف شب بکنند بہتر می شود تا اینکه روزہ شان فاسد نشود.

وصلی اللہ تعالیٰ علی خیر خلقہ محمد و علی آلہ و أصحابہ أجمعین.

شریعت بہ زن حاملہ اجازہ روزہ نگرفتن را داده است

دوستی سوال نموده :

خانم من حاملہ است طفل در بطنش سہ ماہ شدہ و پیش قابلہ رفتہ بود چند وقت پیش قابلہ گفتہ بود کہ طفل بسیار ضعیف است ، جواز دارہ کہ روزہ را بخورد لطف کردہ جواب بدہید؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

الحمد لله کہ دین اسلام دین رحمت و یسر و آسانی است و خداوند متعال بر بندگانش سختی و حرج و مشقت را روا نداشته و فرمودہ اند کہ: " وما جعل علیکم فی الدین من حرج"¹ در دین خداوند متعال بر شما مشقت و حرج و سختی را روا نداشته، و رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ اند کہ " یسروا ولا تعسروا وبشروا ولا تنفروا"² بہ مردم آسانی بیاورید و روش سخت نکنید و بشارت و خوشخبری دہید و مردم را متنفر نسازید، از ہمینرو برای مریض، مسافر، زن حاملہ در روزہ احکام خاص در نظر گرفتہ شدہ کہ حالا مختصراً بیان می شود، وزن حاملہ دارای سہ حالت است:

¹ - سورة الحج، الآية: 78.

² - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب العلم، باب ما كان النبي صلى الله عليه و سلم يتخولهم بالموعظة والعلم كي لا ينفروا، رقم الحديث: (69)، (ج1، ص25).

اول: اگر صحتمند باشد خودش و روزه بالایش تأثیر نکند و هم بالای طفلش در این صورت بالایش فرض است که روزه بگیرد و اندک سختی را تحمل کند.

دوم: اگر روزه بالایش تأثیر کند و بالای طفلش و خطر هلاکت و از بین رفتن هردو شان و یا یکی از آنها به خطر مواجه باشد درین صورت بالایش واجب است که روزه نگیرد، لیکن بعد از صحت یابی و ولادت طفل روزه را قضائی بیاورد.

سوم: بعض خانمهای حامله نازدانه میباشند و بدون عذر شرعی خواهش خوردن روزه را می کنند و درین صورت برای شان جواز ندارد و باید روزه را تکمیل کنند.

و در هر سه صورت نظر طبیبان و داکتران طب مهم است، و تنها نظر یک قابله مدار اعتبار نیست. و صلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد و علی آله و أصحابه أجمعین.

آیا سیروم به روزه آسیب می رساند؟

ممتاز صاحب السلام علیکم ورحمت الله و برکاته، امروز خون بینی شدم بسیار خون ضایع کردم داکتر برایم سیروم زرق نمود تا فشار خونم نارمل شود، اما من چیزی نخوردم میشه بگویید که روزه ام درست است یا خیر؟

الحمد لله والصلاة والسلام علی رسول الله، أما بعد:

دوست محترم و عزیز خداوند متعال شما را شفای عاجل نصیب فرماید، درین صورت روزه شما شکسته و فاسد شده در نتیجه سیروم مغذی و بعد از صحتیابی و شفای کامل بعد از ماه رمضان یک روز قضائی بیاورید، و شما معذور شمرده می شوین به سبب مرض و یک مسأله غیر ارادی بوده، فقط یک روز قضائی را فراموش نکنید، به امید صحتمندی تان.

وصلی اللہ تعالیٰ علی خیر خلقہ محمد وعلی آلہ وأصحابہ أجمعین.

روزہ گرفتن در کشورهای که روزهای طولانی دارد

یکی از هموطنان عزیز ما مقیم فنلند چنین سوال نموده:

من در کشور فنلند زندگی میکنم و قسمیکه آگاهی دارید طلوع و غروب آفتاب در این کشور منظم نبوده فعلا روزه 21 ساعت و یا بعض جاها بیشتر از 21 ساعت میباشد بنابر مشکلات و ضعف جسمی نمیتوانم که تا این مدت روزه بمانم لهذا من روزه ام را به وقت کشور ترکیه میگیرم، همچنین چهار وقت نماز که مشمول است از نمازهای (صبح - ظهر - عصر - شام) را به وقت کشور ترکیه میخوانم تنها خفتن را به وقت کشور فنلند میخوانم، ولی بعضی ها در مساجد اینجا میگویند که روزه اگر به وقت هر کشور باشد ولی نماز پنج وقت باید به وقت همین کشوری یعنی فنلند خوانده شود، شما رهنمائی کنید.

در عین حال یکی از خواهران هموطن ما مقیم جرمنی چنین نوشته :

بخشید استاد سوال ها زیاد به ما آمده که یکی از علمای کرام از کابل در اشتباه رفته چون اصلا مردمان که به اروپا و آمریکا زندگی می کنند سال های اس که با روز ها دراز کوتاه روزه گرفتند با بسیار شوق ومحبت بخاطر کسب ثواب از الله تعالی چرا این فتوا را این عالم مهم کشور ما داده هنوز روز ها به هفته وماه تبدیل نشده لطفا جواب قانع کننده ای بدهید تا خدای ناخواسته مردمان که از اسلام آگاهی ندارند از این فتوا استفاده سوء نکنند.

خواهر هموطن دومی ما از ناروی چنین نوشته :

در ناروی زندگی میکنم درازترین روز آنجاست یعنی ما ۲۰ ساعت روزه میگیرم من یک زن ۶۰ ساله هستم شکر دارم فشار بالا دارم تلیف معده دارم اما در ماه مبارک رمضان روزه میگیرم اصلا مشکل نیست اولاد های من کار میکنند درس میخوانند امتحان دارند هیچ مشکل نیست فقط پسر م موقع

عسکری نتوانست روزه بگیرد که وقت افطار وسحوری نمیداند قانون عسکری بود مردم حرف وفتوای این عالم را دلیل قرار داده روز میخورند واوگنہگار میشود اینجا آفتاب طلوع میکند آفتاب نشست میکند مثل سایر کشورها، لطفا جواب درست نوشته کنید استاد.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

1- در کشورهای که شب آن سه ویا چهارساعت میباشد لیکن شب وروز آنها معلوم است، باید روزه از طلوع و اذان فجر تا به غروب آفتاب یعنی داخل شدن وقت مغرب گرفته شود، سحوری وافطاری همه باید بوقت همین کشور انجام داده شود هیچ دلیل ومجوز شرعی وجود ندارد که روزه را به وقت مکه مکرمه افطار کنند ویا خود روزه داران از نزد خود شان ساعتهای روزه را تحدید نمایند.

2- اگر کسی مریض باشد وضعیف باشد مثل زن حامله وشیر ده واحساس سختی ومشقت غیر عادی کند، مرض خودش عذر شرعی است می تواند افطار کند وروزه را بخورد وبنوشد به اندازه که بتواند روزه را ادامه دهد، وبعد از ماه رمضان همین روزهای افطار شده را قضائی بیاورد.

3- در مسائل شرعی از قلب خود فتوا نخواهد و باید از مراکز اسلامی ویا از علماء ودانشمندان علوم شرعی سوال کند وخود را بفهماند، و در این عصر وزمانه که تماس گرفتن کار آسان است به انسان هیچ عذر باقی نمی ماند و نزد الله تعالی مسئل است.

4- بخاطر کاهش دادن اثرات سختی ومشقت روزه می شود یک سلسله تدابیر احتیاطی داشته باشد از جمله تخفیف کردن اوقات کار، ورفت آمد نکردن در زیر آفتاب.

4- روزه ونماز وهر عبادتی که مرتبط بوقت معین است به وقت همان کشوری ادا می شود که مسلمان در آنجا زندگی می کند، همه نصوص ودلائل قرآنی ونبوی دلالت بر این دارد مادامیکه در این کشورها شب وروز وجود دارد،

باید در روز ماه رمضان مسلمان عاقل و بالغ و صحتمند که مریض نباشد و عذر شرعی نداشته باشد روزه بگیرد، و برایش جواز ندارد که به وقت کشورهای دیگری روزه بگیرد و یا افطار کند.

قابل یاد آوری است که من فتوای جناب مولوی صاحب محترم را شنیدم و هدف او شاید این باشد که مریض و انسانهای عاجز که روزه گرفتن سبب ازدیاد مرض و هلاکت نفس آنها می شود افطار کنند و بعد از رمضان قضائی بیاورند، زیرا که ایشان یکی از علمای راستین و قابل قدر و باوری کشور ما می باشد.

رهنمود ها برای خواهران عذر دار در ماه مبارک رمضان

یک خواهر محترمه نوشته که مدت سه روز است که از روزه و فضیلت رمضان محروم هستم که سبب ناراحتی ام شده، نمی دانم چی کنم؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

رهنمود ها برای خواهران عذر دار در ماه مبارک رمضان، راه های خیر کم نیست.

بعض خواهران وقت که روزهای مریضی ماهواره شان با ماه مبارک رمضان تصادف میکند، اندکی مأیوس می شوند و احساس ناراحتی و حسرت می نمایند، در حال که این امر غیر ارادی بوده و از طرف خداوند متعال بر ایشان نوشته است و دران حکمتهای نهفته که او تعالی می داند، و با این همه خواهران باید حسرت نکنند و همان روزه قضائی شان بعد از رمضان فضیلت همین روزها را دارد، و هم بعض فضائل و کارهای نیک و صالح دیگری وجود دارد که می توانند انجام دهند از جمله:

1- شنیدن تلاوت قرآن کریم از کسیت و کمپیوتر و موبایل و درین صورت اجر ثواب را کمای نموده و شامل رحمت الهی می شوند، خداوند متعال فرموده

است که : " وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ"¹ وقت که قرآن خوانده می شود به آن گوش دهید و تدبر کنید که شامل رحمت او تعالی شوید.

2- ذکر کردن خداوند متعال، و این ذکر اجرش در ماه رمضان بیشتر می شود مثل: "سبحان الله، والحمد لله، ولا إله إلا الله، والله أكبر، ولا حول ولا قوة إلا بالله" این بهترین اذکار است بعد از تلاوت قرآن کریم.

3- دعاء کردن، برای شان مشروع و جائز است که دعاء کنند در شب و روز.

4- خواندن کتابهای تفسیر قرآن کریم وفقه و حدیث و ثقافت اسلامی و شنیدن درسهای دینی علماء از جمله درسهای شیخ القرآن مولوی عبد الصبور، مولانا عبد السلام عابد، مولوی مظهر الدین فایز، مولوی ضیاء احمد فاضلی، مولوی سید عبید الله، مولوی ابوعبید الله متوکل، داکتر فضل الهادی وزین، دکتور اسماعیل لبیب بلخی، دکتور مصباح الله عبد الباقي، استاد حسبنا الله متوکل، دکتور فصیح الله عبد الباقي، استاد عبد الظاهر داعی، استاد محمد عاطف، دکتور عبد الصبور فخری، دکتور نورالله کوثر و غیره علمای جید کشور که شاید نمونه های این علماء حتی در جهان اسلام هم کم باشد، و در یوتیوب این درسها وجود دارد.

5- خدمت روزه داران و خانواده و مهمانی ها، و ترتیب خانه و اهتمام به اطفال و رفتن واحوال گیری اقارب و دوستان، اینها هم کارهای خوب است و ثواب و اجر دارد.

6- سهم گرفتن در کارهای خیر و تشویق کردن خواهران و صدقه دادن زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم در رمضان بیشتر جود و سخاوت داشت و صدقه دادن علاوه بر اجر و ثواب در و روز آخرت آثار بس برزگ دیگری هم دارد سبب نرمی قلب، و شفای امراض، و آوردن تغییر مثبت در سلوک و روش انسان، که همه سبب رضایت او تعالی می شود.

¹ - سورة الأعراف، الآية: 204.

و در صورت که دروازه ها و راه های خیر وجود دارد باید خواهران محترم احساس ناراحتی و حسرت نکنند و خداوند متعال آنها را بر اساس نیت صالح و نیک برای شان اجر و ثواب نوشته می کند.

آیا خون دادن به مریض عاجل روزه فاسد می سازد؟

یکی از دوستان محترم سوال نموده که:

اگر مریض عاجل به خون ضرورت داشته باشد آیا فردی که به او خون میدهد روزه اش باطل میگردد؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

خون دادن کم بر روزه روزه دار آسیب نمی رساند به اتفاق فقهاء، و همجنان خون دادن زیاد، اگر خون زیاد بدهد نظر به قول راجح فقهاء و آنها جمهور فقهاء (حنفی، شافعی، مالکی) میباشد زیرا خودن دادن زیرا خون دادن زیاد به حجامه و یا شاخک چسباندن قیاس می شود، و دلیل شان حدیث صحیح که امام بخاری از عبد الله بن عباس رضی الله عنه روایت کرده: " احتجم وهو محرم، واحتجم وهو صائم"¹.

رسول الله صلی الله علیه وسلم حجامت کرده بود در حالت محرم بودن و هم در حالت روزه.

و امام احمد بن حنبل مذهبش این است که خون دادن زیاد روزه را میشکناند که همان حجامت است بدلیل حدیث که خودش و امام ترمذی

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب الحجامه والقيء للصائم، رقم الحديث: (1938)، (ج3، ص33).

روایت کرده است: "أفطر الحاجم والمحجوم"^۱، هر دو حجامت کننده و تطبیق کنند اش روزہ شان میشکنند.

لیکن علماء این حدیث منسوخ دانسته اند یعنی حدیث عبد الله ابن عباس رضی الله عنه بعد ازین آمده.

واگر خون دادن زیاد ضرورت باشد بهتر است که در شب داده شود، انسان در شک و شبه واقع نشود چون مسأله خون دادن زیاد اختلافی است، و در شب خون دادن بمعنای این است که به هر دو قول عمل شده.

درس و امتحان مجوز شرعی روزہ خوردن نیست

یکی از محصلین افغانی مقیم لندن چنین سوال نموده:

استاد نهایت گرانقدر یک سوال مهم فقهی داشتم و ان اینکه ما متعلمین در این جا لندن هیجده ساعت باید روزہ بگیریم و در عین حال در دانشگاه مصروف درس خواندن هم هستیم و در این روزها آخر سال میباشد امتحان آخری سال را پیش رو داریم، حد اقل باید روزها مدت ده یا پانزده ساعت درس بخوانیم و ما متعلمین در این حالت سخت دچار مشکل شدیم، در این دو روز اصلاً نتوانستیم بیشتر از دو یا سه ساعت درس بخوانیم، روزها هم گرم است و مدت روز هم طولانی در این صورت ما چه کار کنیم؟

آیا میتوانیم روزہ خود را بخوریم تا سپیری نمودن امتحان ها؟ بعداً قضایی بیاوریم؟ اگر لطفاً نموده جواب ما را بدهید خورسند خواهیم شد؟ لطفاً استاد هر چه زود تر میدانم وقت کافی ندارد اما سخت در یک حالت نا معلوم قرار داریم، تشکر استاد محترم پیام شما را برای همه متعلمین میرسانم، جزاک الله خیراً.

¹ - أخرجه ابن ماجه في سننه، كتاب الصيام، باب ما جاء في الحجامه للصائم، رقم الحديث: (1679)، (ج1، ص537).

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

روزہ ماہ مبارک رمضان یکی از ارکان دین مبین اسلام است، و کسی که این رکن اسلام را ترک کند گناه کبیره را مرتکب می شود و حتی اگر منکر آن باشد کافر می شود.

ترک کردن روزہ بدون عذر شرعی که همانا مرض و سفر است گناه بزرگ شمرده می شود.

و برای مسلمان عاقل، بالغ و صحتمند جواز ندارد که روزہ ماہ مبارک رمضان را بخاطر درس و امتحان ترک کند زیرا درس و امتحان عذر شرعی برای روزہ خوردن شمرده نمی شود، این برادر تلاش کند در سہایش را در همان ساعتهای شب بخواند و آمادگی برای امتحان داشته باشد.

و اگر صبر و استقامت داشته باشد الله متعال کامیابی را نیز نصیبش میگرداند: "ومن يتق الله يجعل له مخرجا"¹ هر کسی که از الله متعال بترسد او تعالی راه رسیدن به هدف مشروع را برایش باز میکند و دروازه های رحمت خود را برویش باز میدارد.

رہنمائی شرعی در مورد تداوی و کشیدن دندانها در ماہ مبارک رمضان

هموطن عزیز و محترم ما داکتر صاحب نصرت فرزند از شهر پشاور پاکستان چنین سوال نموده:

استاد در بارہ دندان کشیدن کمی معلومات بدهید اگرچہ بعد از دندان کشیدن برای مریض لازم ضرور است کہ نیم ساعت بعد از دندان کشیدن باید دوا بخورد.

¹ - سورة الطلاق، الآية: 2.

الحمد والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

اولا: اولی، افضل و بهتر برای روزه دار این است که تداوی، پرکردن، پوش دادن و کشیدن دندانش در شبهای رمضان صورت گیرد تا اینکه روزه خود را از شک و شبهه نگهداری و محافظت نماید و خونهای که از اثر کشیدن و تداوی دندان جاری می شود بلعیده نشود تا به روزه اش آسیب نرسد.

ثانیا: تنها تداوی، پرکردن، پوش دادن و کشیدن دندان به روزه آسیب نمی رساند ولو که در روز روزه هم انجام شود.

ثالثا: روزه دار تلاش کند که از بلعیدن خونهای جاری شده از اثر تداوی و کشیدن دندانش اجتناب ورزد و در صورتی که بشکل غیر ارادی، غیر قصدی و عمری این خونها بلعیده شود نیز به روزه اش آسیب نمی رساند.

رابعا: اگر روزه دار قصدا و عمدا خونهای دهن و دندان خود را ببلعد و بحلقش برسد در این حالت روزه اش باطل می شود و باید این روز را بعد از ماه رمضان قضائی بیاورد و كفاره ندارد.

در حالت شریعت تشویق و ترغیب نموده که مسلمان جانب احتیاط را در نظر داشته باشد.

آداب مریض سرطان در روز روزه

یکی از دوستان از ولایت قندز سوال نموده :

برادر محترم جناب ممتاز، ارادت مندم، بنده از کندز زحمت دادم من از سال 2011 مریض هستم، داکترها در هندوستان تشخیص سرطان خون شدم، 5 سال روزه ره بشکل خوب گرفتیم، اما امسال به حد ضعیف شدیم احساس میکنم شاید از حال برویم، داکتر گفت اصلا روزه نگیر، جناب از شما تقضا دارم که مطابق به قانون اسلام یک فتوا بدهید، ممنون شما؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

دوست عزیز و محترم خداوند متعال شما را شفای عاجل نصیب کند و دروازه های رحمت خود را بروی تان باز بدارد و مریضی تان را به صحت مبدل سازد.

در جواب سوال تان بیاد بگویم که :

در صورت که شما احساس سختی و مشقت غیر عادی میکنید و هم داکتران نظر روزه نگرفتن را داده و شما مریض هم هستین درین صورت می توانید روزه تان را افطار کنید، یا اینکه یک روز روزه و یک روزه افطار و یا هر روز نظر به احساس قوت و ضعف جسم تان و مشوره داکتر صاحبان معالج، و بعد از رمضان و در روزها کوتاه قضائی بیاورید، و اگر قضائی هم نمی توانستین بجای هر روز روزه یک فقیر و مسکین را شکم سیر نان بدهید. روزه ماه رجب ثابت نیست و احادیث که در مورد فضائل آن آمده همه ضعیف است.

سرد ساختن جسم در روز رمضان

یکی از هموطنان عزیز ما چنین سوال نموده:

آیا غسل کردن بخاطر کم ساختن اثر روزه در گرمی هوا جائز است؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

سرد ساختن جسم و غسل کردن بخاطر تخفیف اثر روزه جائز و مشروع است، زیرا در احادیث صحیح ثابت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم بر سر مبارک خود آب میریخت بخاطر سرد ساختن جسم در گرمی هوا و ایشان روزه دار بودند، و نیز ثابت است که عبد الله بن عمر رضی الله عنه برای بی تأثیر ساختن گرمی لباس خود را با آب سرد تر میکرد در روز روزه.

که چیری د روژې د میاشتي ورځې کمی شي

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

که چیری د هلال (د میاشتي دپیل نه تر اوومې ورځې حالت ته هلال ویل کیږي) د لیدلو وروسته خلک پردې اعتماد وکړي چې د روژې مبارکه میاشت داخله شوېده او روژه نیول پیل کړي او یا خلک پر دې باندې باوري شي چې د شعبان 30 ورځې پوره شويدي او هر کله چې د روژې میاشت مخ په خلاصېدو وي، بیا وروسته خلکو ته دا څرگنده شي چې د روژې د میاشتي په ورځو کې کموالی راغلی دی او ټوله روژه یواځې 28 ورځې راشي؛ نو په دې صورت حال کې څه کول پکار دي؟

د پورتنۍ پوښتنې په ځواب کې باید ووايو چې: کله کله په رښتیا سره هم همداسې کیږي، د سپوږمۍ د لومړي حالت په لیدلو سره خلک داسې گومان کوي چې د روژې مبارکه میاشت داخله شوېده، بیا په پای کې چې کله

د روژې مبارکه میاشت مخ په خلاصېدو وي؛ نو خلکو ته دا ثابته شي چې د روژې د میاشتې د ټولو نیول شوو روژو شمېره یواځې 28 ورځې کیږي او له دې زیاتې ورځې نشي راتللای؛ نو په دې صورت کې پر خلکو باندې دا فرض دي چې د یوې ورځې قضائي روژه دې ونیسي (البته دا ددې معنا لري چې یوه روژه خوړل شوېده) او دا ځکه چې: هیڅکله هم د روژې مبارکه میاشت 28 ورځې نه وي، بلکه 29 ورځې یا 30 ورځې وي او خلک پر دې باندې باوري شي چې دوي ټولو یوه ورځ وروسته روژه پیل کړېده او په روژو کې یوه روژه خوړل شوېده؛ نو بیا په دې صورت کې پر دوی باندې دا فرض دي چې د یوې ورځې قضايي روژه ونیسي.

دا خبره چې روژه هیڅکله هم له 29 ورځو څخه کمه نه وي او 28 اصلاً شتون نلري، پخپله له نبي کریم (صلي الله عليه وسلم) څخه ثابته خبره ده، لکه چې حضرت ابن عمر (رضي الله عنهما)

څخه روايت دي چې رسول الله (صلي الله عليه وسلم) فرمايلي دي: (الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي مَرَّةً تِسْعَةً وَ عَشْرِينَ وَمَرَّةً ثَلَاثِينَ)¹.

ترجمه: مياشت كله داسې وي او كله داسې، يعنې كله 29 (ورځې) وي او كله 30 (ورځې) وي.

د پورتني حديث مطلب دادي چې: يو ځل نبي (عليه الصلاة والسلام) وغوښتل تر څو د خپل لاس په ګوتو سره صحابه ګرامو ته د روژې د مياشتې ورځې ورزده کړي؛ نو ددې لپاره ېې يو ځل د خپل لاس ټولې ګوتې خلاصې ونيولې او خپلې لس ګوتې ېې دوه ځل ورته وښودلې او په درېيم ځل خپله غټه ګوته قات کړه، تر څو 29 ورځې ترې جوړې شي او ورته ېې وويل چې د روژې د مياشتې ټولې ورځې كله داسې وي او په دوهم ځل ېې د خپل لاس ګوتې لس لس درې ځل وروښودلې تر څو 30 ورځې ترې جوړې شولې او بيا ېې

¹ - صحيح البخاري، كتاب الصوم، باب قول النبي صلى الله عليه وسلم: «لا نكتب ولا نحسب»، شماره حديث: (1913)، (ج3، ص27).

ورته ٻي وويل چي کله د روڙي د
مياشتي ټولي ورځي داسي وي.

ومن غربت عليه الشمس في بلد
ثبت فيه دخول شهر الصوم،
فسافر إلى بلد آخر لم يثبت
فيه دخول شهر الصوم بعد، لزمه
الصوم مع أهل البلد التي وصل
إليها، لقول النبي - صلى الله
عليه وسلم - : (الصَّوْمُ يَوْم
تصومون، والفِطْرُ يَوْمَ تَفْطَرُونَ).
وفسر بعض أهل العلم هذا
الحديث، فقال: إنما معنى هذا
أن الصوم والفطر مع الجماعة
وعظم الناس.¹

د مسافر د روڙي مختلف حالتونه

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

کله کله یو شخص داسي یو
هیواد ته مسافر کیږي چي له
لمر لوېدو وروسته ورته دې
مسافر شخص ته څرگندیږي چي د
روڙي میاشت داخله شوېده؛ (نو

¹ - سنن الترمذي، أبواب الصوم عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، باب ما جاء في أن الفطر يوم تفترون، والأضحى يوم تضحون، شماره حديث: (697)، (ج3، ص71).

دی هم د دې هیواد له خلکو سره سبا ته روژه ونیسي، بیا مثلاً سبا ته یو بل داسې هیواد ته مسافر کیږي چې هلته لا د روژې مبارکه میاشت نه وي داخله شوی؛ نو په دې صورت کې دې شخص ته دا روا دی روژه وځوري او بیا سبا ته د هغه هیواد له خلکو سره روژه ونیسي چې دی ورته تازه ورمسافر شویدی، البته ددې مسئلې په اړه یو حدیث شریف هم شتون لري چې نبی (عليه الصلاة والسلام) فرمایي: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ، وَالْفِطْرُ يَوْمَ تَفْطَرُونَ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ تَضْحُونَ»:** «هذا حديث حسن غريب»¹.

روژه هماغه ورځ ده چې تاسې (ټول) پکې روژه ونیسي او ستاسې روژه هغه وخت بس کړی چې کله تاسې (ټول) پکې روژه بس کوی او اختر هماغه ورځ دی چې تاسې (ټول) پکې قرباني کوی.

¹ - سنن الترمذي، أبواب الصوم عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، باب ما جاء في أن الفطر يوم تفترون، والأضحى يوم تضحون، شماره حديث: (697)، (ج3، ص71).

او ويلې دي چې: ددې مبارک حديث معنا داده چې: ستا روژه او اختر بايد د عامه او ډېرو خلکو سره بايد) يو شان) وي.

له همدې کبله ويل شويدي چې په پورتني حديث کې دې مهمې خبرې ته هم اشاره پرته ده چې تاسې د شک په ورځ باندي د احتياط لپاره روژه مه نيسئ.

د مسافر د روژې دويم حالت:

که چيرې ديو مسافر د روژې حالت داسې وي چې هغه په يو داسې هيواد کې اوسېږي چې هلته د لمر لوېدو وروسته خلکو ته دا څرگنده شي چې د شوال (د اختر مياشت) داخله شوي وي او همدا مسافر شخص په همدې ورځ له دې هيواد څخه يو بل داسې يو هيواد ته مسافر شي چې لا تراوسه هلته روژه نه وي خلاصه شوي؛ نو په دې صورت کې پر دې مسافر باندي دا لازم دي چې د خلکو سره سم خپلې روژې ته ادامه ورکړي (او روژه ونه خوري) او ددې خبرې ثبوت لپاره

مو مخکې د یو حدیث شریف یادونه وکړه .

البتة دلته ددې خبرې یادول هم اړین دي چې که چیرې دې مسافر شخص په هماغه لومړني هیواد کې چې نوموړي پکې ټوله میاشت ؤ، خپلې 30 ورځې روزه نیولي وي؛ نو دا ورته جواز لري چې دا شخص په دې هیواد کې چې دی ورته اوس تازه مسافر شوی دی خپله روزه وخوري، خو دومره ده چې دا روزه دې د خلکو تر مخې نه خوري، ترڅو یو لړ تورونه او اتهامات پرې ونه لگول شي او بې دینه او فاسق یا روزه خور خلکو ته معرفي نشي او نه هم د نورو خلکو په ذهنونو کې یو لړ تشویشونه راوپاروي (لکه خلک په داسې یو حالت کې وويني چې دې روزه خوري په داسې حال کې چې هغوي ټول روزه وي).

او که چیرې بې حالت داسې وي چې یو روزه نیونکی شخص یو داسې هیواد ته مسافر شي چې هلته د شوال میاشت داخله شوي

وي — يعني خلکو اختر پیل کړی وي؛ نو دا شخص دې هم د هغه هیواد له خلکو سره روژه وځوري او که چیرې ېې روژې له 29 ورځو څخه کمې وي؛ نو په دې صورت کې ورته ښايي چې وروسته دې بیا د یوې ورځې روژه قضايي ونیسي، ځکه مخکې مو هم وویل چې د روژې مبارکه میاشت له 29 ورځو څخه هیڅکله هم کمه نه وي او ددې خبرې لپاره مو د نبی (عليه الصلاة والسلام) یو مبارک حدیث شریف ته اشاره وکړه چې فرمایلي ېې دي: **(الشَّهْرُ هَكَذَا، وَهَكَذَا، يَعْنِي: مَرَّةً تِسْعَةً وَعِشْرِينَ، وَمَرَّةً ثَلَاثِينَ)**¹ یعنې د روژې مبارکه میاشت کله 29 ورځې وي او کله هم پوره 30 ورځې وي. او که چیرې ېې د روژې په مبارکه میاشت کې له 29 ورځو څخه زیاتې روژې نیولي وي؛ نو په دې صورت کې ورته دا زیاتې روژې نفلي حسابیږي او په دې نیک کار سره به اجر هم ورته ورکول کیږي.

¹ - صحيح البخاري، كتاب الصوم، باب قول النبي صلى الله عليه وسلم: «لا نكتب ولا نحسب»، شماره حديث: (1913)، (ج3، ص27).

دا پورتنی پوښتنه په فیس
 بوک کې د الملتقى الفقهی د
 وېب سایت څخه یو ورور پوښتلی
 وه چې مونږ له تاسې درنو
 لوستونکو سره شریکه کړه، هیله
 ده چې ډېرڅه مو پکې زده کړي
 وي.

شبهای رمضانی فرصت خوب برای تلاوت قرآن کریم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

یکی از بهترین عبادات شب های رمضانی تلاوت قرآن کریم است زیرا در
 حدیث صحیح ثابت است که: "أن جبریل علیه السلام كان یلقى النبی صلی الله علیه
 وسلم کل لیلۃ من رمضان فیدارسه القرآن"¹.

جبرئیل علیه السلام در هر شب از ماه رمضان به ملاقات رسول الله صلی
 الله علیه وسلم حاضر میشد و با ایشان قرآن کریم را تلاوت و مدارس میکرد.

دعای ختم قرآن کریم نماز تراویح در سنت صحیح ثابت نیست

یکی از علاقمندان مسائل دینی چنین سوال نموده:

آیا دعای ختم قرآن کریم که در نماز تراویح مروج است سند شرعی
 صحیح دارد یا خیر؟

¹ - صحیح البخاری، باب بدء الوحي، کیف کان بدء الوحي إلى رسول الله صلی الله علیه وسلم؟، شماره حدیث:
 (6)، (ج 1، ص 8).

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

دعای ختم قرآن کریم در نماز تراویح در سنت صحیح ثابت نیست، تنہا در یکی از آثار ذکر شدہ کہ انس بن مالک رضی اللہ عنہ ہنگامیکہ قرآن کریم را ختم می نمود اہل و خانوادہ خود را جمع میکرد ودعاء می نمود واین ہم در ختم عادی خارج نماز بود.

آیا چشم چرانی بہ روزہ آسیب می رساند؟

یکی از دوستان چنین سوال نمودہ:

پوہنتون ہا را رخصت نکردند در رمضان دختر و بچہ یکجا درس میخواند زنا چشمی و گوشمی میشود روزہ محصل چی رقم میشود، آیا روزہ نقصان وارد نمی کند روشنی بدہید؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

بلی درین شکی نیست کہ چشم چرانی و دیدن نا محرم بہ شکل عمدی و قصدی بہ روزہ آسیب می رساند و ثوابش را کم می کند، وانسان چشم چران متقی گفتہ نمی شود، و حکمت مشروعیت روزہ این است کہ بہ تقوا و ایماندارۃ مسلمان اضافہ شود "لعلکم تتقون"¹، نہ اینکہ ایمانش ضعیف شود، و مسلمان مأمور است کہ چشم خود را از دیدن نا محرم حفاظت کند، خداوند متعال فرمودہ است: "قل للمؤمنین یغضوا من أبصارهم"² برای مؤمنان بگو کہ چشم ہای تان را نگہداری کنید از دیدن مناظر نا جائز و نا مشروع. رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در حدیث صحیح فرمودہ است کہ اگر کسی سخنان نا شایستہ و شہادت دروغین و کارہا و اعمال و عادات جاہلیت را ترک نکند در روز روزہ ماہ رمضان اللہ متعال حاجت و ضرورت بہ این ندارد کہ این شخص خورد و نوش را

¹ - سورة البقرة، الآية: 183.

² - سورة النور، الآية: 30.

بند کند: " من لم يدع قول الزور والعمل به فليس لله حاجة في أن يدع طعامه وشرابه"¹، باید اعضاء بدنش همه روزه دار باشد.

فضایل شب قدر

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

شب قدر یکی از بهترین شب های سال می باشد، که الله متعال با نهایت فضل و کرم خویش این نعمت را برای آخرین امت خود اعطاء نموده است، در حالیکه امت های پیشین از این نعمت بزرگ برخوردار نشده اند .

در این نوشته می خواهیم بطور خلاصه ویژگی ها، ثواب واجر وفضیلت ها و برکات شب مبارک قدر را با خواننده گان گرانقدر خویش شریک سازیم .

شب قدر را چوقت جستجو کنیم ؟

چنانچه از نظر علماء لیلۃ القدر یک شب ثابت نیست، یعنی تاریخ آن دقیق نمی باشد، بلکه این شب گاهی در یک تاریخ و گاهی هم در تاریخ دیگر واقع میشود. علماء در مورد وقت این نظریات مختلف دارند، اما باوجود آن هم بخاطر این که یک مسلمان از برکات و فضایل بزرگ این شب محروم نگردد؛ پس باید در ده شب اخیر ماه مبارک رمضان جستجو گردد، خصوصاً در شب های طاق (21،23، 25،27، 29) ودر شب 27 رمضان به احتمال زیاد .

در این شب چی باید کرد وکدام عبادات را انجام داد؟

خواهران و برادران گرامی باید این شب را بیدار سپری کنند، نه تنها که خود شان بیدار بمانند، بلکه خانواده و دوستان خود را نیز به بیدار بودن تشویق کنند، چون این شب گرانقدر از هزار ماه بهتر است (یعنی این یک

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب من لم يدع قول الزور، والعمل به في الصوم، رقم الحديث: (1903)، (ج3، ص26).

شب آنقدر مبارک و با برکت می باشد، که 83 سال و 4 ماه برابر آن بوده نمی تواند (بلکه بهتر از آن می باشد، که الله متعال در قرآن کریم در مورد این شب چنین فرموده است "لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ"¹ پس بهتر این خواهد بود، که این شب را با عبادت سپری کنیم . البته یک راه مؤثر برای بیدار ماندن غسل نمودن خواهد بود و غسل کردن در این شب مستحب می باشد و برای بیدار ماندن هم کمک خواهد کرد .

فضایل این شب گرمی خیلی زیاد می باشد، اینکه عبادت این یک شب (خواه نماز های نوافل مثل قیام اللیل، تهجد و تراویح، تلاوت قرآن کریم، صدقه، زکات، دعاء و اعمال صالح دیگر باشد) بهتر از هزار شب می باشد ، همین قسم الله متعال در این شب قرآن کریم را هم نازل کرده است، قسمیکه الله متعال در سوره قدر می فرماید: " إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ، تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ ، سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ"².

ترجمه :

ما قرآن را در شب با ارزش « لیلۃ القدر » فرو فرستاده ایم .تو چه می دانی شب قدر کدام است " و چه اندازه عظیم است ؟ "، شب قدر شبی است که از هزار ماه بهتر است . فرشتگان و جبرئیل در آن شب به اجازه پروردگارشان ، پیای " به کره زمین و به سوی پرستشگران و عبادت کنندگان شب زنده دار " می آیند برای هرگونه کاری " که بدان الله متعال دستور داده باشد " . آن شب ، شب سلامت و رحمت " و درود فرشتگان بر مؤمنان شب زنده دار " است تا طلوع صبح .

شب مغفرت گناهان کبیره و صغیره :

¹ - سورة القدر، الآية: 3.

² - سورة قدر: 1-5.

در این مورد در یک حدیث شریف به روایت امام بخاری و امام مسلم حضرت نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرموده اند: "من قام ليلة القدر إيماناً و احتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه"¹ ترجمه: کسی که شب قدر را به نیت ایمان و پاداش در بیداری سپری کند، پس تمام گناهان گذشته وی بخشیده می شود.

علامه عبدالغنی النابلسی در مورد بخشش گناهان می گویند که: در این گناهان، گناهان کبیره و صغیره هر دو شامل می باشد بخشیده میشوند رحمت الهی فراتر از این همه می باشد.

شب قدر شب مغفرت گناهان کبیره و صغیره است

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

در این مورد در یک حدیث شریف به روایت امام بخاری و امام مسلم حضرت نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرموده اند: "من قام ليلة القدر إيماناً و احتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه"² ترجمه: کسی که شب قدر را به نیت ایمان و پاداش در بیداری سپری کند، پس تمام گناهان گذشته وی بخشیده می شود.

علامه عبدالغنی النابلسی در مورد بخشش گناهان می گویند که: در این گناهان، گناهان کبیره و صغیره هر دو شامل می باشد بخشیده میشوند رحمت الهی فراتر از این همه می باشد.

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب من صام رمضانا واحتساباً ونية، رقم الحديث: (1901)، (ج3، ص26).

² - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب من صام رمضانا واحتساباً ونية، رقم الحديث: (1901)، (ج3، ص26).

در شب قدر بهتر، اولی و افضل این است که مسلمان اقلاً صد آیه قرآن کریم را تلاوت کند و یا بشنود تا اینکه ثواب عبادت شب قدر برایش نوشته شود.

از نظر فقهای شریعت و محدثین لیلۃ القدر یک شب ثابت نیست، یعنی تاریخ آن دقیق نمی باشد، بلکه این شب گاهی در یک تاریخ و گاهی هم در تاریخ دیگر واقع میشود از شبهای دهه اخیر ماه رمضان. علماء در مورد وقت این شب نظریات مختلف دارند، اما باوجود آن هم بخاطر اینکه یک مسلمان از برکات و فضایل بزرگ این شب محروم نگردد؛ پس باید در ده شب اخیر ماه مبارک رمضان این شب را جستجو کند، خصوصاً در شب های طاق (21، 23، 25، 27، 29) و شب 27 رمضان به احتمال قوی شب قدر است.

دعای شب قدر

در این شب کدام دعا باید خوانده شود ؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

در یک حدیث شریف که از امام ترمذی و حاکم روایت گردیده است و این حدیث را حدیث صحیح شمرده اند آمده است که: "عن عائشة قالت قلت يا رسول الله ! أريت إن علمت أي ليلة القدر ما أقول فيها ؟ قال : قل : اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي"¹.

ترجمه : از عائشة رضی الله عنها روایت است ، که من از رسول الله صلی الله علیه وسلم پرسیدم، ای رسول خدا! اگر برایم معلوم شود، که چی شبی شب قدر است، من در آن شب به پیشگاه رب العلمین چی بگویم و چی دعا کنم؟ آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند: این دعا را بخوان "اللَّهُمَّ إِنَّكَ

¹ - أخرجه الترمذي في سننه، أبواب الدعوات عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، رقم الحديث: (3513)، (ج5، ص534).

عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي" بار الها! بدرستی که تو بخشاینده و کریم
بزرگی هستی و عفو را می پسندی پس خطا های مرا عفو کن.

راځی چې د قدر شپه وپېژنو!

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

د قدر شپه په حقیقت کې د
کال د بهترینو شپو څخه هغه
غوره شپه ده چې لوی څښتن
تعالی په خپل بې ساري فضل او
لورینې سره دا نعمت خپل دې
وروستي امت ته ورکړیدی په
داسې حال کې چې پخواني امتونه
ددې ارزښتمن نعمت څخه نه و
برخمن شوي.

په دې لیکنه کې غواړو په
لنډه توګه سره د قدر د مبارکې
شپې ځانګړتیاوې، فضیلتونه او
برکتونه له خپلو درنو مینه
والو سره شریک کړو.

د قدر شپه به کله لټوو؟

که څه هم چې د لیلۃ القدر
شپه د علماؤ له نظره مُتَقَلِّبَه
ده (یعنې ثابته شپه او نیټه نه
لري، بلکه دا شپه کله په یو

تاريخ او كله په بل تاريخ باندې وي، او علماء ددې شپې د وخت په اړه مختلف نظريات لري، اما بيا هم ددې په خاطر چې يو مسلمان ددې شپې د سترو برکتونو او بې شمېره خير څخه محروم او بې برخې نشي؛ نو د روژې د مياشتې په لسو وروستيو ورځو او شپو کې دې دا شپه ولټول شي، په ځانگړې توگه چې وټر (طاقې شپې وي، لکه 21 — 23 — 25...) او په طاقو شپو کې هم بيا په ځانگړې توگه چې د روژې د مبارکې مياشتې 27 شپه وي .

په دې شپه کې څه کول پکار دي؟

وروڼو او خوښو ته ښايي چې دا شپه په وېشه باندې تېره کړي او نه يواځې دا چې په خپله وېش پاتې شي، بلکه د کورنۍ نور غړي او خپل خپلوان او دوستان هم بايد وېش پاتې کېدلو ته وهڅوي، ځکه چې دا قدرمنه او ارزښتمنه شپه د زرو مياشتو څخه غوره ده. (يعنې دا

يوه شپه دومره مبارکه او د برکتونو څخه ډکه ده چې د 83 کالو او 4 میاشتو سره هم نشي برابره کیدلی، بلکه له دې څخه هم غوره شپه ده چې په قرآن کریم کې ورته (خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ) ویل شويدي؛ نو غوره به دا وی چې دا شپه په عبادت باندې رڼه او ویشه تېره شي، البته د ویش پاتې کېدلو لپاره یوه مناسبه او اغېزمنه لاره غسل کول دي، ځکه په دې شپه کې غسل کول مستحب دی او له مونږ سره په ویش پاتې کېدلو کې مرستندویه واقع کېدلی شي. (1)

د دې قدرمنې شپې فضیلتونه خورا زیات دي، نه یواځې دا چې ددې یوې شپې عبادت (که هغه لمونځ، صدقه، زکات او داسې نور صالح اعمال وي) د زرو (1000) میاشتو د عبادت څخه غوره دی. همداراز په همدې مبارکه شپه قرآن کریم هم نازل شويدي، لکه چې لوی څښتن تعالی په سورة القدر کې په دې اړه مونږ ته داسې مهرباني کوي او ارشاد فرمایي: **[إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ**

فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ * وَمَا أَدْرَاكَ مَا
 لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ
 مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ * تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ
 وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّن كُلِّ
 أَمْرٍ * سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ].

1

ترجمه: بېشکه مونږ دغه (دقدر
 او عزت کتاب قرآن کریم) د قدر
 په شپه کې نازل کړیدی — او
 ته څه پوهیږی (ای محمده! صلی
 الله علیه وسلم) چې دا د قدر شپه
 څه ده — د قدر شپه د زرو
 میاشتو څخه ډېره غوره ده (چې
 که چیرې څوک پې بیامومي او تر
 سهاره پورې پکې په عبادت
 باندې ځان مشغول وساتي) —
 پرښتې او روح (جبرائیل علیه
 السلام) په هغې کې د لوی څښتن
 تعالیٰ په اجازه هر حکم له ځان
 سره راخلي او راکوزیږي —
 (خوړا زیاتې ملائیکې پکې ځمکې
 ته راکوزیږي او له ځانونو سره
 برکت، رحمت او مغفرت راوړي)
 (دغه) شپه تر سهارختلو پورې
 سرتاسري سلامتیا ده.

همداراز مؤمن مسلمان ته
 ښايي چې په دې شپه کې د هيڅ
 ډول عبادت او الهي طاعت څخه
 خپل ځان محروم او بې برخې نه
 کړي، بلکه ورته ښايي چې په
 خورا ليوالتيا او بې ساري
 اخلاص سره د کال په دې بهترينه
 شپه کې زياتې هلې ځلې وکړي او
 کېدای شي چې د هغه دعاګانې د
 همدې شپې سره سمون وڅوري او
 قبولی شي.

د کبیره او صغیره ګناهونو د
 مغفرت شپه:

په دې اړه د امام بخاري او
 امام مسلم (رحمهما الله) نه په
 يو روايت شوي حديث شريف کې
 نبي (عليه السلام) فرمايي چې:
**(مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ اِيْمَانًا
 وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ
 ذَنْبِهِ).¹**

ترجمه: څوک چې د ليله القدر
 شپه د ايمان او اجر غوښتلو په
 نيت رڼه (په وينښه باندي
 پي) تېره کړي؛ نو د هغه ټول

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب من صام رمضان إيماناً واحتساباً ونية، رقم الحديث: (1901)، (ج3، ص26).

پخواني گناهونه به ورته وېشل شي.

علامة عبد الغني النابلسي (رحمه الله) د گناهونو د بخشني په اړه وايي چې: (په دې گناهونو کې صغیره او کبیره گناهونو دواړه شامل دي) (او دا به ورته بخشل کېږي)، ځکه چې د مهربان او لورونکي الله تعالی (جلت عظمته) رحمت خو له دې څخه هم ډېر پراخه دی).

په دې شپه به کومه دعا وایي؟

په یو بل مبارک حدیث کې چې امام ترمذی او حاکم روایت کړیدی او دا حدیث یې صحیح حدیث گڼلی دی چې ام المؤمنین حضرت عائشه (رضي الله عنها) وفرمایل: ای د الله تعالی رسول! که چیرې مې د لیلة القدر شپه وموندله؛ نو کومه دعاء به وایم؟ وې فرمایل: ووايه:

(اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفْوٌ تُجِبُّ الْعَفْوَ
فَاعْفُ عَنِّي).¹

ترجمہ: ای لویہ پروردگارہ!
تہ زیات بشونکی ییاو بشنہ
خوبسوی؛ نو ما تہ بشنہ وکری.

خانمہا و کار آشپزخانہ در رمضان

یک خواہر محترمہ ازینکہ بالایش فشار کار آشپزخانہ است و برای عبادت
وتلاوت چندان وقت ندارد نوشته کہ آیا گنہگار می شود؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

بہتر است کہ خواہران و خانمہا اکثر اوقات رضانی شانرا در آشپزخانہ
صرف نکنند بہ تلاوت و عبادت ہم وقت داشتہ باشند.

ماہ رمضان موسم عبادت وچانس خوب وفرصت طلایی است برای کسب
حسنات ونیکی ہا .. وباید برای خانمان وخواہران وقت تلاوت وعبادت ہم دادہ
شود وہمہ وقت شان در آشپزخانہ ضایع نگردد.. البتہ آنہا اجر پخت وپز وآمادہ
ساختن غذای روزہ داران را ہم میگیرند.. رسول الله صلی الله علیہ وسلم
فرمودہ است " استوصوا بالنساء خیراً"² برای خواہران وصیت نیک وخیر بکنید
واز شفقت وہمدردی کار بگیریید حتی اگر مردان با خانمہا در کار آشپزخانہ
وکار ہای خانہ کمک کنند اجر دارند.. زیرا ہدف از خلقت مرد وزن عبادت
است .

¹ - أخرجه الترمذي في سننه، أبواب الدعوات عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، رقم الحديث: (3513)،
(ج5، ص534).

² - صحيح البخاري، كتاب النكاح، باب الوصاة بالنساء، رقم الحديث: (5186)، (ج7، ص26).

نقش روزه ماه مبارک رمضان در تثبیت اخوت و برادری اسلامی

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

همانگونه که شارع حکیم بر اخوت تشویق فرموده و آنرا از مقاصد شریعت اسلامی دانسته، بر ما منت گذاشته و فضائل و فرجام نیک آن را در دنیا و آخرت بیان کرده، عبادت و معاملات و آداب و اخلاق را نیز وضع نموده که ضامن ایجاد و تثبیت و استوار سازی این اخوت در جان و روان مسلمانان می باشد. به گونه مثال از نماز فریضه آغاز کنیم که مسلمانان در هر شبانه روز پنج وقت در مساجد آن را ادا می نمایند و مصالح دینی و دنیوی را با خود دارد که جز الله متعال کسی آن را نمی داند و از آن جمله تثبیت روابط برادرانه میان مسلمانان می باشد.

به همین ترتیب وبدون شک ماه رمضان که هر سال تکرار می شود و مسلمانان از تمام خوردنی ها و نوشیدنی ها و لذتها از طلوع سپیده صبح تا غروب آفتاب باز می ایستند، نیز بگویند. الله متعال روزه را در ماه معینی برمسلمانان فرض نموده تا با هم یکجا و نه به گونه ای پراکنده روزه گرفته، وحدت و برادری را لمس کنند. چنانکه هنگامی که رمضان داخل می شود، تمام جامعه مسلمان در فضایی از پاکی و نظافت و ترس و ایمان در روی آوردن به امور خیر و اعمال نیک بسر می برد که فضائل و امور خیر گسترش یافته و بازار شر و معصیت از رونق افتاده و مرتکبان آن دچار خجالت شده از اعلان و آشکار کردن آن بخودی خود می ایستند و عاطفه بخشش و احسان در ثروتمندان افزایش یافته، به کمک برادران ناتوان و بینوای خویش می شتابند. همه این مسائل در آنان این احساس عمومی را پدید می آورد که آنان یک امت و یک پیکر و برادرانی اند که با هم همبستگی و همکاری دارند.

ختم کردن قاری صاحبان در رمضان در مقابل پول

برادر دانشمند ما ذبیح الله ظاهری از شهر کابل چنین سوال نموده :

سوالی داشتم مبنی براینکه درمساجدها قاری صاحبان ختم میکنند در ماه رمضان در مقابل پول میگیرند چی حکم دارد؟ همچنان آنانی که درمراسم فاتحه خوانی ها پول میگردند و همیشه قرائت میکنند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، اما بعد:

مسأله دریافت پول در مقابل امامت و تدریس و تعلیم قرآن کریم یک مسأله اختلافی است در نزد فقهاء لیکن می شود خلاصه و حکم راجح آن را برای دوستان محترم بنویسم:

اولا: فقهاء اتفاق دارند که پول ویسه و مال و مواد خوراکه، کالا و لباس، و غیره را که برای ملا امام وقاری صاحبان داده می شود ازطرف مردم بدون خواستن و شرط گذاشتن و طلب کردن این جائز و مباح و حلال است برای شان. زیرا مردم درک می کنند که قاری صاحبان محترم و ملا امامان مساجد برای خدمت دین الله متعال و نماز دادن برای هموطنان مسلمان ما متفرغ هستند و آنها هم انسان و بشر هستند و ضروریات زندگی و فامیلی و مسئولیتهای اقتصادی دارند ازینرو برای شان میدهند و این کار مردم بهترین کار خیر و نیک است و هموطنان عزیز ما شامل اجر و ثواب میشوند زیرا که به حفاظ قرآن کریم کمک میکنند.

ثانیا: اگر ملا امام وقاری صاحب غنی و مالدار باشد بهتر است بخاطر عبادت مال و پول نخواهد که مبدا در اخلاص شان کمی و کاستی و شک وارد شود و به طرف هدف دنیای میلان پیدا کنند.

همچنان اگر ملا امام وقاری صاحب محتاج باشد جواز دارد که به یک مبلغ معقول و معاش با ما مردم اتفاق کند زیرا او ضروریات خورد و نوش و مسکن و لباس دارد و بغير از امامت و وظیفه ندارد و در اقتصادی برایش در نظر گرفته نشده از طرف دولت و حکومت.

ثالثاً: اما اگر هدف قاری صاحبان از تراویح دادن و ختم کردن جمع آوری پول و پیسہ و ثروت و دارائی باشد و ماہ مبارک رمضان را ماہ تجارت و بزنس و جمع آوری مال و پول دانستہ و کمر خود را برای این عمل بستہ باشند این کارشان مکروه است زیرا دین را ذریعہ تجارت ساختہ و ہم مردم را متنفر میسازند و اہمیت تراویح و ختم را کم میسازند ، و نیز در خواندن قرآن کریم اخلاص نمی داشتہ باشند و تلاش می نمایند کہ ہرچہ عاجل و زود ختم کنند تا اینکہ پول چندین مسجد محلہ را بدست بیاورند و ختم های زیاد داشتہ باشند.. این کار شان درست نیست و با آداب امامت مطابقت ندارد و باید ازین روش جدا خود داری کنند.

رابعاً: عجلہ کردن و شتاب در ادای نماز تراویح مخالف سنت پیامبر اسلام است و از اجر و ثواب آن میکاہد، در حقیقت عجلہ کردن و شتاب در ادای نماز تراویح یکی از سلبیات ائمہ و قاری صاحبان است کہ نماز با تمام شروط، ارکان، فرائض، واجبات، سنن و مستحبات ادا نمی شود.

در عین حال عجلہ و شتاب خشوع را از میان برمیدارد ، در حدیث صحیح ثابت است کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یکی از اصحاب کرام را ملاحظہ نمودند کہ در نماز عجلہ دارد کہ در آن خشوع و سکون و طمأنینہ رعایت نمی شود او را امر نمود: "ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ"¹ باز گرد و دوبارہ نماز بخوان ؛ زیرا کہ تو هنوز نماز نخواندہ ای و نمازی را کہ بہ عجلہ و شتاب ادا کردی حساب نمی شود.

و در ادامہ برایش رہنمائی نمود کہ نمازش را چگونه ادا کند: "ارْكَعَ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعاً ، وَ اعْتَدِلْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ قَائِماً ، وَ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِداً ، وَ اجْلِسْ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِساً ، وَ هَكَذَا"² با اطمینان و آرامش خاطر و سکون و استوار رکوع کن، و با آرامش و سکون جسمی از رکوع سر بلند کن آرام بگیر،

¹ - صحیح البخاری، کتاب الأذان، باب وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، في الحضر والسفر، وما يجهر فيها وما يخافت، شماره حدیث: (757)، (ج1، ص152).

² - صحیح البخاری، کتاب الأذان، باب وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، في الحضر والسفر، وما يجهر فيها وما يخافت، شماره حدیث: (757)، (ج1، ص152).

سجده کن و در سجده آرامش خود را حفظ کن و در میان دو سجده بنشین تا از آرامش حاصل کنی و همین طور نماز را با خشوع و آرامش خاطر ادا کن.

از ائمه مساجد و قاری صاحبان توقع میرود که سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم را در سائر نمازها خصوصا در تراویح در نظر داشته باشند تا اینکه این نمازها سبب رضایت و خوشنودی الله متعال گردد.

خامسا: ختم های مروج که قاری صاحبان را مردم به کرایه می آورند و یا اینکه جمع می شوند که باید به هر صورت قرآن کریم ختم شود .. اگر در خانه باشد و یا در فاتحه خوانی باشد مشروعیت ندارد بلکه علمای معاصر آن را بدعت و نوآوری دانسته اند و هیچ دلیل برای برگزاری آن وجود ندارد بجز عادتی بیش نبوده که در مخالفت صریح با سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم قرار دارد زیرا نه از آنحضرت صلی الله علیه وسلم ثابت است و نه هم از یاران او صحابه کرام و تابعین و ائمه فقه و سلف.

رمضان ماه اصلاح

اگر انسان خود را در رمضان اصلاح نکند پس چی وقت اصلاح میتواند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

رمضان فرصت خوب است برای تغییر نفس انسان که عادات نامناسب را به خصال نیک و صالح مبدل گرداند.

زیرا در این ماه مبارک دروازه های جنت و بهشت باز می شود، دروازه های دوزخ بند میگردد، شیطان های سرکش بزنجیرها بسته می شوند، در روی زمین طاعت و عبادت الله متعال بکثرت انجام داده می شود، رحمت الله متعال نازل می شود، از آسمان باران مغفرت و رحمت میبارد.

پس بر مسلمان واجب است که در یک حالت مثل آب ایستاده باقی نماند بلکه تلاش کند که نقائصی که در نفسش وجود دارد آنرا به عادات نیک و صالح و خوبیها عوض نماید.

بدون شک که ماه مبارک رمضان فرصت خوب است که مسلمان به طرف پرورگار خود بشتابد، بدیها را به نیکیها بدل کند.. در غیر آن اگر این فرصت و چانس طلایی را از دست باید بغیر از نفس خود کسی دیگر را ملامت نکند زیرا که موسم تجارت با الله متعال را از دست داده است.

اهدای خون به روزه آسیب نمی رساند

یکی از دانشمندان ورهبری دعوت جوانان از کابل چنین سوال نموده :

جهت اهدای خون به زخمیان حادثه امروز افطار کردن روزه جایز است؟ حکم دادن خون در این حالت چیست؟ آیا شکننده روزه است؟ در این مورد اگر نظر شرعی را در فیس بوک بنویسید. زیاد مردم زخمی شدند و احتیاج به خون دارند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

جمهور فقهای (احناف، مالکی، شافعی) به این نظر هستند که اهدای خون برای نجات مریضان واجب است و به روزه مسلمان آسیب نمی رساند و این مذهب تعدادی از صحابه رضی الله عنهم هم است مثل عبد الله بن عباس رضی الله و به این نظر بودند که روزه در داخل شدن غذا و خورد و نوش در جسم میشکند نی در خارج شدن از جسم.

..اما در صورتیکه روزه دار که خون اهداء کرده احساس ضعف در جسم و بدن بکند برایش مشروع و جائز است که روزه را بخورد و بعد از رمضان قضائی بیاورد.

مذهب امام احمد بن حنبل وبعض فقهای معاصر این است که اهدای خون به حجامه یعنی شاخک قیاس می شود و روزه را میشکناند و کسی در روز روزه خون اهداء میکند همان روز را قضائی بیاورد.

مهم این است که اهدای خون در مواقع ضرورت شدید برای نجات مریضان واجب است و اجر و پاداش و ثواب بزرگ دارد و دوستان و عزیزانی که خون میدهند به روزه شان آسیب نمی رسد و بخاطر احتیاط می شود که بعد از ماه مبارک رمضان همین روزی را که در آن خون اهداء کرده اند قضائی بیاورند.. و اگر بعد از خون دادن احساس ضعف شدید و ناتوانی در جسم و بدن شان می کنند شریعت برای شان اجازه افطار روزه را هم داده است که بعد از رمضان قضائی بیاورند.

روزه بزرگ سالان

یکی از برادران نوشته که مادرش در اثر بزرگ سالی و مرض دائمی عقل و ذاکره خود را از دست داده روزه گرفته نمی تواند آیا فدیة و کفاره دارد در این حالت؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

خانم بزرگ سالی که از تاثیر مرض عقل و حاسه ادراک خود را نیز از دست داده است و روزه گرفته نمی تواند از کفاره و فدیة نیز معاف است.. زیرا که اصلاً در این حالت مکلف نیست.. یکی از شروط مکلفیت در عبادات از جمله روزه ماه مبارک رمضان عاقل بودن است که در این خانم و امثالش متوفر نیست.

در نتیجه تیز خوانی قاری صاحبان تراویح اگر در معنی غلطی های بزرگ رخ دهد نماز فاسد می شود

کم خواندن کہ در آن احکام تلاوت و ترتیل و مخارج حروف و خشوع مراعات شود بہتر است از ختمہای کہ احکام تلاوت قرآن کریم را در نظر نداشتہ باشد.

اگر روزہ دار قصداً خود را استفراغ ندهد روزہ اش نمیشکند

یکی از خواہران چنین سوال نمودہ:

آیا با استفراغ کردن روزہ میشکند کسی کہ تکلیف معدہ داشتہ باشد و ہمیشہ کہ نان بخورد استفراغ میکند

یعنی در اینقدر وقت کہ رمضان گذشتہ اکثر وقت ہمین حالت را دارد روزہ اش میکشند؟

و قضا میگیرد؟ بخاطر فتاویٰ جای و بیجا قریب بود سکتہ کنم...

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، وبعد:

اگر روزہ دار قصداً وبہ شکل عمدی قیء واستفراغ کند وزمینہ سازی استفراغ را نماید روزہ اش فاسد می شود همان روز روزہ خود را ادامہ دہد وقضائی ہم بیاورد بعد از ماہ رمضان..

اما اگر استفراغ قصدی وعمدی نباشد این عذر است وروزہ اش صحیح است وبہ آن آسیب نمی رسد وقضائی ہم ندارد حتی اگر بہ شکل غیر ارادی بلعیدہ شود.

ودلیل آن حدیث ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ است بروایت ترمذی وتصحیح شیخ البانی، کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ: "مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ - أي:

غلبه - فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ عَمْدًا فَلْيَقْضِ¹ اگر کسی به شکل غیر ارادی استفراغ کند بالایش قضائی نیست و اگر کسی قصداً استفراغ کند قضائی دارد.

استعمال مرهم در روز روزه

یکی از خواهران از شهر کابل سوال نموده که آیا سرمه و آرایش به روزه آسیب میرساند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

استعمال مرهم، جل، روغن فاسلین، لبسیرین، و مواد آرایش به روزه آسیب نمی رساند در صورتی که در خارج پوست و جلد استعمال شود.

همچنان سرمه چشم نظر به قول راجح فقهاء به روزه آسیب نمی رساند.

نیز عطر زدن و بوییدن عطر به روزه آسیب نمی رساند.

لیکن باید متوجه باشیم که اگر از این مباحات در شب استفاده شود بهتر است بخاطر احتیاط و محافظت از روزه.

مسلمان روزه دار باید از جنگ وجدال بپرهیزد

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

یکی از خواهران اهل دعوت از یک ملا صاحب شکایت نوشته که بخاطر اختلاف نظر در مسأله تبریکی و خوشخبری دادن ماه مبارک رمضان برایش الفاظ زشت، بد و دشنام نوشته.

¹ - سنن الترمذی، أبواب الصوم عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، باب ما جاء فيمن استقأ عمداً، شماره حدیث: (720)، (ج3، ص89).

زیرا جنگ، جدال دشنام دادن ثواب روزه را کم میکند، واگر کسی او را دشنام دهد وبرایش آزار واذیت رساند در جوابش به الله متعال شکوه کنان بگوید: "اللهم إني صائم"، پروردگارا من روزه دار استم.

حکم طلاق خواستن از شوهر روزه خور

یکی از علاقمندان صفحه فیسبوکی بنده از شهر کابل چنین سوال نموده :

یکی از بنده های خدا شوهرش روزه نمیگیرد در ضمن در روز رمضان با خانم خود جماع وهمبستری میکند ،خانم هم از ترس اینکه مناسبات خراب نشود و تن میدهد

سوال اینجاست که حکم در مورد این مرد چی است و ثانیاً خانم چگونه روزه بگیرد؟

اگر جواب این سوال را نشر هم نمایید تا این بنده خدا خودش بتواند جواب را خوانده و عمل نماید منتظر رهنمایی شما هستم.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

خانمهای مسلمان شرعاً حق دارند که از شوهران روزه خور طلاق بخواهند.

در صورتیکه شوهران فاسق، فاجر و بی بندوبار وروزه خور نصیحت خانمها را قبول نکنند واز روزه خوری دستبردار نشوند ، خانمهای مسلمان شرعاً حق دارند که از شوهران روزه خور طلاق بخواهند اگر ببینند که مصلحت دینی شان در جدائی است زیرا که در مسلمان بودن شوهرانیکه روزه را بدون عذر شرعی مرض و سفر می خورند شک است .

وبرای خانمها جواز ندارد که در روزهای روزه برای شوهران روزه خور غذا آماده نمایند.

چونکہ خوردن روزہ ماہ رمضان بدون عذر شرعی گناہ کبیرہ پنداشته میشود و اگر خانمان برای شوهران روزہ خور غذا آماده کنند گنہگار می شوند زیرا کہ همکاری بہ کار ناروا و ناجائز است بلکہ همکاری در نافرمانی اللہ متعال است.. او تعالی فرمودہ است: "وَتَعَانُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ"^۱ در کارهای خیر و پرهیزگاری همکاری کنید و در کارهای شر و زشت و ناروا همکاری نکنید.. رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ: "لَا طَاعَةَ لِلْمَخْلُوقِ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ"^۲ فرمانبرداری مخلوق و انسانها در نافرمانی و معصیت او تعالی جائز نیست و انسان شریک گناہ پنداشته میشود..

در صورتیکہ شوہر روزہ خور بالای خانم بجبر و اکراه و اعمال فشار طعام آماده کند در این حالت شاید مورد آزار و اذیت قرار میگیرد معذور شمرده می شود لیکن باید طلاق خود را بخواهد زیرا فقہاء بہ این نظر هستند کہ در مسلمانی این شوہر شک است... اما روزہ خانم درست و صحیح.

نیز اگر خانم بخواست شوہر فاسق و فاجر تن دہد و با او برضایت خود ہمبستری کند گنہگار می شود و بر علاوه از قضائی همان روز بالایش کفارہ ہمبستری در روز ماہ رمضان ہم است کہ عبار است از آزاد ساختن یک غلام اگر میسر شود و اگر امکان نداشتہ باشد دو ماہ روزہ پی در پی بگیرد بعد از رمضان، و اگر از گرفتن این دو ماہ روزہ عاجز باشد شصت مسکین را یک وقت نان دہد.

اما اگر توسط جبر، اکراه و اعمال فشار و زور بالایش شوہرش این کار را تحمیل کند تنها بالایش قضائی همان روز است و کفارہ لازم نمی شود زیرا کہ بغیر از ارادہ اش این کار صورت گرفته. و خانم گنہگار نمی شود و شوہر روزہ خور گناہ ہردو را متحمل می شود در آتش دوزخ.

^۱ - سورہ مائدہ: ۲.

^۲ - م صنف ابن أبي شيبة، كتاب السير، في إمام السريّة يأمرهم بالمعصية، من قال: لا طاعة له، رقم الحديث: (33717)، (ج 6، ص 545).

نیت روزہ در وقت سحری کردن

یکی از برادران چنین سوال نموده :

سحوری نمودم ، لیکن تلفظ کردن روزہ فردا را فراموش کردم آیا روزہ ام درست است؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

تلفظ کردن وبزبان آوردن نیت شرط نیست در روزہ تنها عزم و ارادہ عبادت را کہ انسان در قلب و دل خود میداشته باشد کفایت میکند. این در ذات خود نیت است کہ شما سحوری کردید زیرا عزم و ارادہ داشته اید کہ این سحوری بخاطر روزہ فردا است.

نیت بمعنای قصد، عزم و ارادہ انجام دادن عبادت است وجایش در قلب انسان است. رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث صحیح فرموده است : "إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى¹" قبولی اعمال و عبادات انسان متوقف به نیت است، و هر شخص مطابق عزم و ارادہ و نیت کہ در قلب خود داشته معاملہ می شود در اجر و پاداش.

حتی بعض فقهاء به این نظر هستند کہ همان نیت، عزم و ارادہ ای را کہ مسلمان در اول ماہ مبارک رمضان بخاطر روزہ کامل این ماہ کرده است کافی است زیرا کہ روزہ ماہ مبارک رمضان یک عبادت است و روزہ هر روز آن عبادت مستقل نیست بلکه روزہ یکماہ یک عبادت است.

و این ہم دلالت میکند کہ دین مبین اسلام دینی آسانی، و رحمت است.

مهم این است کہ مسلمان روزہ دار اهتمام نماید و هر شب در قلب خود عزم و ارادہ روزہ گرفتن فردا را داشته باشد.

¹ - صحیح البخاری، باب بدء الوحي، کیف کان بدء الوحي إلى رسول الله صلی الله علیه وسلم؟، رقم الحدیث: (1)، (ج 1، ص 6).

رهنمائی شرعی در مورد تداوی و کشیدن دندانها در ماه مبارک رمضان

هموطن عزیز و محترم ما داکتر صاحب نصرت فرزاد از شهر پشاور پاکستان چنین سوال نموده:

استاد در باره دندان کشیدن کمی معلومات بدهید اگرچه بعد از دندان کشیدن برای مریض لازم ضرور است که نیم ساعت بعد از دندان کشیدن باید دوا بخورد..

الحمد والصلاة والسلام علی رسول الله، أما بعد:

اولاً: اولی، افضل و بهتر برای روزه دار این است که تداوی، پرکردن، پوش دادن و کشیدن دندان در شبهای رمضان صورت گیرد تا اینکه روزه خود را از شک و شبهه نگهداری و محافظت نماید و خونهای که از اثر کشیدن و تداوی دندان جاری می شود بلعیده نشود تا به روزه اش آسیب نرسد.

ثانیاً: تنها تداوی، پرکردن، پوش دادن و کشیدن دندان به روزه آسیب نمی رساند ولو که در روز روزه هم انجام شود.

ثالثاً: روزه دار تلاش کند که از بلعیدن خونهای جاری شده از اثر تداوی و کشیدن دندان اجتناب ورزد و در صورتی که بشکل غیر ارادی، غیر قصدی و عمری این خونها بلعیده شود نیز به روزه اش آسیب نمی رساند.

رابعاً: اگر روزه دار قصداً و عمداً خونهای دهن و دندان خود را ببلعد و بحلقش برسد در این حالت روزه اش باطل می شود و باید این روز را بعد از ماه رمضان قضائی بیاورد و کفاره ندارد.

در حالت شریعت تشویق و ترغیب نموده که مسلمان جانب احتیاط را در نظر داشته باشد.

قطره چکاندن در روز روزه

یکی از دوستان محترم چنین سوال نموده:

استاد محترم آیا قطره دوا که به چشم ریخته میشود روزه را باطل می کند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

قطره چکان چشم، بینی، و دواي شستشوی گوش، وپیچکاری علاجی رگ وعضله به روزه آسیب نمی رسانند وروزه را فاسد نمی سازند...البته قطره چکان بینی، و دواي شستشوی گوش در صورتی روزه را فاسد نمی سازد که به حلق ومعدۀ نرسد.

مکروهات روزه

برادر محترم ما محمد مجاهد غزنوی از ولایت غزنی چنین سوال نموده :

شیخ بزرگوار یک سوال فقهی دارم که خیلی برایم مهم است، اگر در وقت وضوء کردن باکش کردن آب در بینی در سر برود روزه را باطل میکند یانه؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

از اینکه برادر عزیز ما سوال مهمی را مطرح کردند لازم میدانم که مکروهات روزه را مختصرا بنویسم.

مکروه در شریعت فعل وکاری نا پسند را گویند که در تضاد با عمل خوب وپسندیده قرار داشته باشد.

مکروهات روزه عبارت است از :

- 1- جمع کردن لعاب و آب دهن و بلعیدن آن .
- 2- مبالغه کردن و زیاده روی در شستن دهن و بینی (مضمضه و استنشاق) زیرا در حدیث صحیح ثابت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم یک صحابی را بنام لقیط بن صبره از مبالغه کردن در شستن بینی در روز روزه منع کرد و فرمود که در شستن بینی مبالغه کن مگر اینکه روزه دار باشی: "وبالغ في الاستشاق إلا أن تكون صائماً"¹.
- 3- چشیدن خوردنی بدون ضرورت زیرا بیم آن میرود که به حلق روزه دار برسد.
- 4- جویدن ساجقی که از هم جدا نمی شود و اگر مزه آن به حلق برسد به روزه آسیب میرسد و روزه خورده می شود.
- 5- بوسه کردن در صورت بحرکت آمدن شهوت، اما اگر روزه دار شهوت شدید داشته باشد بوسه نمودن حرام است در حق او.
- 6- ماندن و نگهداری پسمانده غذا در بین دندانها زیرا بیم آن میرود که این پسمانده ها از بین دندانها خارج شود و به حلق برسد و روزه را نقض نماید.
- 7- بو کردن خوشبویی که اثرات آن به حلق برسد مثل مسک، کافور، عنبر..
- 8- روزه گرفتن دو روز پی در پی بدون افطاری زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث صحیح از روزه گرفتن پی در پی بدون افطار منع کرده و فرموده است: "لا تواصلوا"² روزه پی در پی نگیرید بدون افطاری در بین آنها.

¹ - سنن ابن ماجه، كتاب الطهارة و سنتها، المبالغة في الاستنشاق والا ستنثار، شماره حدیث: (407)، (ج1، ص142).

² - صحیح البخاری، كتاب الصوم، باب الوصال، ومن قال: «ليس في الليل صيام»، شماره حدیث: (1961)، (ج3، ص37).

رهنمائی شرعی در مورد روزہ خانمهای حامله

دوستی از ولایت هرات چنین سوال نموده :

خانمم من حامله است پیش داکتر رفته داکتر سونوگرافی کرده گفته بچه تو بسیار ضعیف است، روزہ نباید بگیری اگر روزہ بخوری با قضائی بگیری مشکل نداره شما رهنمائی کنید؟

ودوست دومی نیز چنین سوال را مطرح کرده :

مولوی صاحب خانم من حامله است طفل در بطنش سه ماه شده و پیش قابله رفته بود چند وخت پیش قابله گفته بود که طفل بسیار ضعیف است ، جواز داره که روزہ را بخورد لطف کرده جواب بدهید؟

وعلیکم السلام ورحمت الله وبرکاته!

الحمد لله که دین اسلام دین رحمت و یسر و آسانی است و خداوند متعال بر بندگانش سختی و حرج و مشقت را روا نداشته و فرموده اند که : " وما جعل علیکم فی الدین من حرج "¹ در دین خداوند متعال بر شما مشقت و حرج و سختی را روا نداشته .. و رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند که " یسروا ولا تعسروا و بشروا ولا تنفروا "² به مردم آسانی بیاورید و روش سخت نکنید و بشارت و خوشخبری دهید و مردم را متنفر نسازید.. از همینرو برای مریض، مسافر، زن حامله در روزہ احکام خاص در نظر گرفته شده که حالا مختصرا بیان می شود.. وزن حامله دارای سه حالت است:

¹ - سورة الحج، الآية: 78.

² - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب العلم، باب ما كان النبي صلى الله عليه و سلم يتخولهم بالموعظة والعلم كي لا ينفروا، رقم الحديث: (69)، (ج1، ص25).

اول اینکه : اگر صحتمند باشد خودش و روزه بالایش تأثیر نکند و هم بالای طفلش درین صورت بالایش فرض است که روزه بگیرد و اندک سختی را تحمل کند .

دوم: اگر روزه بالایش تأثیر کند و بالای طفلش و خطر هلاکت و از بین رفتن هردو شان و یا کی باشد درین صورت بالایش واجب است که روزه نگیرد .. لیکن بعد از صحت یابی و ولادت طفل روزه را قضائی بیاورد.

سوم: بعضی خانمهای حامله نازدانه میباشند و بدون عذر شرعی خواهش خوردن روزه را می کنند و درین صورت برای شان جواز ندارد و باید روزه را تکمیل کنند..

و در هر سه صورت نظر طبیبان و داکتران طب مهم است .. و تنها نظریک قابله مدار اعتبار نیست.

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد و علی آله و أصحابه أجمعین.

احتلام شدن روزه دار در روزه اش آسیب نمی رساند

یکی از برادران چنین سوال را مطرح کرده :

اگر انسان روزه دار در روز ماه رمضان احتلام شود سرنوشت روزه اش چی میشود؟

الحمد لله والصلاة والسلام علی رسول الله، أما بعد:

روزه دار اگر احتلام شود در روز ماه رمضان بروزه اش آسیب نمی رسد زیرا که انسانی که در خواب می باشد مرفوع القلم شمرده می شود و احتلام بغیر از اراده خواهش و قصد او رخ داده که مؤاخذه نمی شود.. اما برای ادای عبادات خود غسل نماید.

سحری نمودن سبب برکت می شود

یکی از دوستان چنین سوال نموده :

اگر کسی سحری را فراموش کرده باشد آیا روزه اش می شود؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

در سحری کردن دو برکت نهفته است، یکی برکت شرعی که همانا اقتداء کردن به پیامبر اسلام محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم است که خودش و یارانش سحری کرده اند و نیز به سحری کردن امر نموده و در حدیث صحیح فرموده است: "تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحْرِ بَرَكَهً"¹ سحری کنید که در سحری کردن برکت است، و در این حالت مسلمان شامل اجر و ثواب نیز می شود زیرا بسنت عمل کرده .

برکت دومی در سحری کردن برکتی جسمی و بدنی است که شامل حال روزه دار میگردد و سحری از ضعیف شدن جسم و بدنش جلوگیری میکند.

سنت، اولی ، افضل و بهتر این است که سحری تأخیر شود و در آخر شب قبل از آذان صبح خورده شود.

حکم غذا آماده کردن برای روزه خوران

یکی از خواهران از شهر کابل چنین سوال نموده :

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب بركة السحور من غير إيجاب، رقم الحديث: (1923)، (ج3، ص29).

اگر یک مرد روزہ نگیرد و خانم برایش غذا تهیه کند درطول روز های روزہ آیا روزہ خانم خراب نمیشود؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

چونکہ خوردن روزہ ماہ رمضان بدون عذر شرعی گناہ کبیرہ پنداشته میشود و اگر خانمان برای شوهران روزہ خور غذا آماده کنند گنہگار می شوند زیرا کہ همکاری بہ کار ناروا و ناجائز است بلکہ همکاری در نافرمانی اللہ متعال است.. او تعالی فرمودہ است: "وَتَعَانُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ"۱ در کارهای خیر و پرهیزگاری همکاری کنید و در کارهای شر و زشت و ناروا همکاری نکنید.. رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ: " لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ"۲ فرمانبرداری مخلوق و انسانها در نافرمانی و معصیت او تعالی جائز نیست و انسان شریک گناہ پنداشته میشود..

در صورتیکہ شوهر روزہ خور بالای خانم بجبر و اکراه و اعمال فشار طعام آماده کند در این حالت شاید مورد آزار و اذیت قرار میگیرد معذور شمرده می شود لیکن باید طلاق خود را بخواهد زیرا فقہاء بہ این نظر هستند کہ در مسلمانی این شوهر شک است...اما روزہ خانم درست و صحیح است.

سفر نمودن بنیت ترک روزہ ماہ رمضان جواز ندارد

یکی از دوستان از کابل چنین سوال نموده:

کسانی کہ بخاطر ترس از روزہ و ترک کردن آن سفر می کنند چی حکم دارد؟

۱ - سورہ مائدہ: ۲.

۲ - م مصنف ابن أبي شيبة، كتاب السير، في إمام السرية يأمرهم بالمعصية، من قال: لا طاعة له، رقم الحديث: (33717)، (ج 6، ص 545).

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

روزہ ماہ مبارک رمضان یکی از ارکان دین مبین اسلام است، انسان مسلمان شمرده نمی شود تا اینکه این رکن اسلام را بجا نیاورد، در شریعت سفر نمودن بخاطر ترک فرض و واجب و یا ارتکاب حرام جواز ندارد و مشروع است.

کسانی که بخاطر ترک کردن روزہ رمضان سفر میکنند برای شان جواز ندارد که روز را بخورند آنها شرعاً مسافر شمرده نمی شوند بلکه بر آنها فرض است که توبه نموده روزہ رمضان را در سفر هم بگیرند و روزہ دار باشند .

خوش خبری دادن آمدن ماه مبارک رمضان

برادر محترم ما شفیق الله فرزند از ولایت بغلان ولسوالی برکه رکن نجم بغلان چنین سوال نموده :

استاد موضوع را که میخواستم مطرح کنم اینکه: درین روز ها تعداد کثیری از مردم به استقبال رمضان مبارک این متن را به همدیگر می فرستد آیا این حدیث است جنبه شرعی دارد یا خیر.

خوش خبری ماه مبارک رمضان بتاریخ 6/3/1396 روز شنبه میباشد.

پیامبر (صلی الله علیه وسلم) فرموده هر کسی خبر ماه رمضان را به دیگران بدهد آتش جهنم برش حرام است.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

تبریکی و خوش خبری دادن ماه مبارک رمضان مشروع و جائز و مباح است ، مانع و حرج نیست در این امر زیرا که این ماه خیر و برکت میباشد مثل اینکه تبریکی گفته می شود در تولد شدن طفل نوزاد، یا خانه جدید، آمدن از سفر، خارج شدن از شفاخانه، عروسی، نامزادی، کار و وظیفه جدید.

اما اینکه این حدیث موضوع نقل می شود هر کسی خبر ماه رمضان را به دیگران بدهد آتش جهنم برش حرام است.

درست نیست بلکه موضوع ودروغین است نقل کردن آن گناه دارد..رسول الله صلی الله علیه وسلم تحذیر نموده است که کسی که بر من دروغ میبندد جایگاه خود را در دوزخ با این دروغ تعیین میکند زیرا دروغ بستن بر من مثل دروغ بستن بر دیگران نیست بلکه گناهی شدید و بزرگ است: "إن کذباً علی لیس ککذب علی أحد من کذب علی متعمداً فلیتبوأ مقعده من النار"¹.

همچنان در حدیث صحیح که امام بخاری روایت کرده است رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: "لا تکذبوا علی فإنه من کذب علی فلیج النار"²، بر من دروغ نبندید و کسی که بر من دروغ میبندد داخل آتش دوزخ میشود.

در عین حال کسانی را که احادیث موضوع ودروغین را نقل و نشر میکنند تحذیر نموده و در حدیث صحیح که امام مسلم روایت کرده فرموده است: "من حدث عني بحديث يُرى أنه كذب فهو أحد الکاذبین"³ کسی که حدیثی را از من نقل میکند و میداند که دروغ و موضوع است او نیز یکی از دروغ گویان شمرده می شود.

روز عید، روز خوردن و نوشیدن است

برادر محترم ما عبد الصبور ابراهیمی از ولایت هرات چنین سوال نموده:

¹ - صحیح البخاری، کتاب الجنائز، باب ما یکره من النیاحه علی المیت، شماره حدیث: (1291)، (ج2)، ص80.

² - صحیح البخاری، کتاب العلم، باب إثم من کذب علی النبی صلی الله علیه و سلم، شماره حدیث: (106)، (ج1، ص33).

³ - سنن ابن ماجه، باب من حدث عن رسول الله صلی الله علیه وسلم حديثاً وهو يرى أنه کذب، شماره حدیث: (41)، (ج1، ص15).

29 روزہ گرفتہ اگر امروز روزہ را ہم روزہ بگیرم آیا ثواب دارد؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

خوردن و نوشیدن در روزہ عید واجب میباشد و روزہ گرفتن در روز عید حرام و ناجائز است زیرا روز عید روز خوردن و نوشیدن است و مسلمان در این روزہ مهمان الله متعال میباشد و از مهمانی او تعالی روگردانی حرام است، و روزہ این روز در روزہ نفلی شش روزہ ماه شوال داخل نیست، حتی روزہ قضائی و قرضی و نفلی و کفارہ و غیرہ هیچ یکی در روز عید جائز نیست.

علت و سبب حرام بودن روزہ روز عید این است فرق بین اختتام ماه رمضان و داخل شدن ماه شوال شود رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث صحیح از روزہ گرفتن در ہردو منع نموده: "نَهَى عَنْ صِيَامِ يَوْمَيْنِ، يَوْمِ الْفِطْرِ، وَيَوْمِ النَّحْرِ"¹.

مسلمان باید از اینکه در مخالفت شریعت واقع شود بر حذر باشد زیرا کہ این نوع غلو و افراط نافرمانی الله متعال پنداشته می شود کہ انسان را در فتنہ دینی واقع می کند و یا اینکه در آخرت عذاب دردناک در انتظارش است: "فليحذر الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم"².

شب قدر کشورہای کہ شب ندارند

یکی از دوستان چنین سوال نموده :

شب قدر در کشورہای کہ شب ندارد و یا اینکه شب در آن کشورہا کوتاہ میباشد برای یک و یا دو ساعت چطور حساب می شود؟

¹ - صحیح مسلم، کتاب الصیام، باب النہی عن صوم یوم الفطر ویوم الأضحی، شمارہ حدیث: (1138)، (ج2، ص800).

² - سورہ نور: 63.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

فضیلت ، اجر وثواب لیلۃ القدر زمانی است نہ مکانی، و برای ہر کشور بہ اندازہ شب آن می باشد کہ از غروب آفتاب تا بہ طلوع فجر یعنی داخل شدن وقت نماز صبح ادامہ میداشتہ باشد.

و در کشورہای کہ در این روزہا شب وجود ندارد لیلۃ القدر آن از داخل شدن وقت نماز شام تا بہ طلوع فجر ادامہ میداشتہ باشد، مثل اوقات نماز.

شروط اعتکاف شرعی مردہا و زنہا

برادر محترم ما عبد الصبور از ولایت قندز چنین سوال نمودہ :

آیا در خانہ ہم میتوانیم بہ اعتکاف بنشینیم؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

از شروط اعتکاف شرعی مردہا این است کہ اعتکاف در مسجدی باشد کہ در آن نمازہای جماعت خواندہ شود.

اما در اعتکاف خانمہا تنہا در مسجد بودن شرط است ولو در آن نماز جماعت خواندہ نشود.

حکم اعتکاف نمودن در بدل پول و پیسہ

برادر محترم ما عبد المجید سروری چنین سوال نمودہ :

اعتکاف نشستن در بدل پیسہ (بطور مثال کسی را میگویند بہ فلان مسجد بہ اعتکاف بنشین در جواب میگوید 3000 افغانی بہ من بدهید بہ اعتکاف مینشینم) چنین اعتکاف درست است و یا خیر؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

فقهاء به این اتفاق دارند که اعتکاف عبادت بدنی محض است و در آن نیابت یعنی بعوض اشخاص زنده که حیات باشند جواز ندارد.. اما اگر شخص اعتکاف را نیت کرده باشد و قبل از اینکه به اعتکاف بنشیند وفات نماید در این صورت بر اولیاء و اقارب و ورثه اش مستحب است که بعوض او اعتکاف کنند و قضایی بیاورند.. اما اگر نتوانستند برای شان مشروع و جائز است که کسی را به اجوره و کرایه بیاورند که اعتکاف کند بشرط که شروط اعتکاف را بفهمد و اهلیت داشته باشد.

خارج شدن معتکف از مسجد بدون عذر شرعی

برادر محترم ما مسرور سروری از علاقمندان مسائل دینی چنین سوال نموده :

آیا امکان دارد که آدم از اعتکاف برای درس و یا کار دیگری خارج شود؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

خارج شدن از مسجد بخاطر وظیفه، تدریس و درس مکتب و پوهنتون اعتکاف را فاسد میسازد.

آداب و احکام اعتکاف

دوستی محترمی از شهر کابل خواهان توضیح بیشتر شده در مورد اعتکاف و احکام و آداب مهم این عبادت رمضانی.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، وبعد:

اعتکاف شرعی عبارت است از مکث کردن در مسجد و متفرغ شدن برای عبادت الله متعال، در دهه آخر ماه رمضان المبارک.

حکمت اعتکاف چیست:

حکمت از اعتکاف تربیه کردن نفس مسلمان به صبر و استقامت و ثبات و پایداری و ترک کردن مباحات و ملذات و فکر کردن برای حصول رضای الله متعال. و فضیلت بسیار زیاد دارد از جمله بخشش و مغفرت گناهان مسلمان..

حکم شرعی اعتکاف:

اعتکاف مشروع و سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم است، أم المؤمنین عائشة رضی الله عنها در حدیث صحیح البخاری فرموده اند: "كان رسول الله صلی الله علیه وسلم يعتكف العشر الأواخر حتى توفاه الله، ثم اعتكف أزواجه من بعده"¹ رسول الله صلی الله علیه وسلم معتكف می بود در دهه آخر رمضان تا اینکه وفات شدند، وبعد از وفات آنحضرت صلی الله علیه وسلم این سنت را امهات المؤمنین ادامه دادند.

و در مشروع و سنت بودن اعتکاف اجماع امت است و این اجماع را ائمه فقه نقل کرده اند از جمله: ابن المنذر، ابن حزم، النووی، ابن قدامة، شیخ الإسلام ابن تیمیة، القرطبی، ابن هبيرة، الزرکشی، وابن رشد.

اعتکاف کامل همان بود که ذکر شد لیکن مسلمان می تواند که به اندازه وقت و توانایی خود اعتکاف کند مثلاً برای یک روز و یک ساعت هم برای عبادت بنیشید و در مسجد مکث کند.

شرائط و آداب اعتکاف:

¹ - صحیح البخاری، کتاب الاعتکاف، باب الاعتکاف فی العشر الأواخر، والاعتکاف فی المساجد کلها، شماره حدیث: (2026)، (ج3، ص47).

خارج شدن معتکف از مسجد بدون عذر شرعی اعتکاف را باطل می سازد، زیرا معنای اعتکاف مکث کردن و بودن در مسجد بخاطر عبادت است و خارج شدن از مسجد به اعتکاف آسیب می رساند..

معتکف تنها می تواند بخاطر وضوء، غسل، قضای حاجت، آوردن نان و دواء خارج شود از مسجد. و حتی اگر تشنابها دور هم باشد مانع شرعی وجود ندارد... و در حدیث صحیح بخاری عایشه رضی الله عنها فرموده که: "کان رسول الله صلی الله علیه وسلم، «لا یدخل البیت إلا لحاجة إذا کانوا معتکفین»¹ رسول الله صلی الله علیه وسلم در روزهای اعتکاف در خانه داخل نمی شد مگر بخاطر قضای حاجت انسانی.

حتی برای معتکف جواز ندارد که بخاطر نماز و تدفین جنازه و یا عیادت مریض و مهمانی از مسجد خارج شود.. إلا اینکه مریضان و وفات شده گان از اقارب نزدیک و حقداراناش باشد در این صورت خروج و رفتنش به اندازه ضرورت جواز دارد..

عبادات مهمی را که معتکف انجام میدهد عبارت است از : تلاوت قرآن کریم، نمازهای نفل، ذکر و توبه و دعاء، مطالعه کتاب های دینی، شنیدن درسهای دینی.

شروط شرعی اعتکاف خانمها:

اعتکاف برای مردان و زنان سنت است .. لیکن اعتکاف باید در مسجد باشد و برای اعتکاف خواهران محترم این شروط لازم است :

1- باید جای مخصص برای زنان باشد و اگر نزدیک مردان واقع بوده باشد درین صورت برایش جواز ندارد و حرام است

¹ - سنن ابن ماجه، کتاب ال صیام، باب فی المعتکف یعود المریض، وی شهد الجنائز، شماره حدیث: (1776)، (ج1، ص565).

2- در صورت اعتکاف زن جواز دارد که فتنه واقع نشود و از انظار مردان نامحرم دور باشد .

3- اگر زن شوهر دار باشد اجازه شوهر شرط است.. که حقوق شوهر و فامیل و اطفال ضایع نشود .. بخاطر کار مستحب و سنت و اجبات را از دست ندهد.. و اگر خانمها در بخش از خانه هم به نیت اعتکاف بنشینند بعض ساعتها ان شاء الله برای شان اجر نوشته می شود...ولو که درجه اعتکاف شرعی مسجد داده نمی شود..

ابتداء و انتهای وقت اعتکاف:

در حدیث صحیح که امام بخاری روایت نموده "عن عائشة رضي الله عنها قالت: كان النبي صلى الله عليه وسلم يعتكف في العشر الأواخر من رمضان" ¹ رسول الله صلى الله عليه وسلم در اعتکاف می نشستند در دهه اخیر رمضان، و این دهه با غروب آفتاب روز بیستم و داخل شدن شب بیست و یکم ماه رمضان شروع میشود.

انتهای اعتکاف با غروب آفتاب آخرین روز ماه مبارک رمضان میباشد.

در کدام حالت بعوض روزه گرفتن فدیة داده می شود؟

یکی از دوستان سوال نموده که مریضی دارند که به مرض سرطان مبتلاء است و داکتران توصیه نموده که روز نگیرد زیرا حالتش خراب می شود چطور کند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

مسلمانی که از روزه گرفتن عاجز باشد نظر به کلانی سن و سال یا مرض که قابل علاج و معالجه نباشد ، در این حالت بالایش روزه گرفتن فرض نیست ،

¹ - صحیح البخاری، کتاب الاعتکاف، باب اعتکاف النساء، شماره حدیث: (2033)، (ج3، ص48).

زیرا اللہ متعال بنده را به اندازه توانایی اش مکلف ساخته در عبادت نی بیشتر از حد توانایی و فرموده است: " لا یكلف الله نفسها إلا وسعها"¹.

و در عوض خوردن هر روز روزہ یک مسکین و فقیر را یک وقت نان دهد از خوراک مروج همان شهر و کشور.

اما مریضانی که صحتیابی شان ممکن است روزهای را که هنگام مرض افطار نموده اند بعد از صحتیابی قضائی بیاورند و فدیہ ندارند.

چگونه دهه اخیر رمضان را مطابق سنت سپری کنیم؟

(مهمترین عبادات، احکام و آداب ده روز آخر رمضان)

یکی از دوستان محترم خواهان این شده که چگونه عبادت کنیم و طریقه مسنون چطور است چی اعمال ثواب بیشتر دارد؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

این ده روز در حقیقت خلاصه و نتیجه گیری و حصه سوم این ماه مبارک است که حاصلات را باید جمع آوری کرد، و رسول الله صلی الله علیه وسلم و صحابه کرام و تابعین و علماء و بزرگان و عظمای اسلام برای این ده روز اخیر رمضان اهمیت خاص قائل بودند، و همه سعی و تلاش شان این بود که این ده روز را به عبادت، ذکر و طاعت خداوند متعال سپری کنند، أم المؤمنین عائشة رضی الله عنها فرموده اند: " كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يجتهد في العشر الأواخر ما لا يجتهد في غيره "² آنحضرت صلی الله علیه و آله درین ده روز برای عبادت

¹ - سورة بقره: 286.

² - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب الاعتكاف، باب الاجتهاد في العشر الأواخر من شهر رمضان، رقم الحديث: (1175)، (ج2، ص832).

کوشش میکرد که در دیگر روزها این طور نبود، ومهمترین عبادات ووظائف مسلمان دراین ده روز عبارت است از:

1- اجتهاد، کوشش، سعی وتلاش برای عبادت بیشتر درین روز ، ودر حدیث صحیح عائشہ رضی اللہ عنہا فرموده اند: "کان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم إذا دخل العشر شدّ مئزره، وأحيا ليله وأيقظ أهله"¹ وقت که ده روز آخر رمضان داخل میشد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیشتر برای عبادت آمادگی میگرفت، وتمام شبها را به عبادت سپری میکرد، وفامیل وخانواده خود را به شب بیداری تشویق میکرد، وآنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در عبادات که زیاد تلاش داشت این بود: تهجد وقیام اللیل، تلاوت قرآن کریم، استغفار و طلب مغفرت، اذکار مسنونہ کہ بی حد است، دعا کردن برای خود و خانواده، دوستان و همه مسلمانان خصوصاً آن مسلمانان کہ زیر ظلم وستم وشکنجہ بسر میبرند.

2- کوشش نمودن برای ادراک فضیلت وثواب شب لیلة القدر کہ عبادت این شب بیش از (80) سال ثواب واجر دارد وهر وقت تکرار نمی شد ومسلمان باید متوجه باشد "لیلة القدر خیر من ألف شهر"² شب قدر بهتر است از یک هزار ماه، ورسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در حدیث عائشہ رضی اللہ عنہا فرموده است کہ برای حصول ثواب شب قدر در شبهای طاق کوشش کنید یعنی شبهای: 23، 25، 27، 29، و احتمال بیشتر دارد کہ شب 27 باشد. ودر حدیث صحیح رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرموده است "من قام لیلة القدر إيماناً واحتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه"³ اگر کسی در لیلة القدر به اخلاص وایمانداری عبادت کند خداوند همه گناہان سابقہ اش را می بخشد مغفرت می نماید.

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب فضل ليلة القدر، باب العمل في العشر الأواخر من رمضان، رقم الحديث: (2024)، (ج3، ص47).

² - سورة القدر، الآية: 3.

³ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب من صام رمضان إيماناً واحتساباً ونية، رقم الحديث: (1901)، (ج3، ص26).

3- مبادرت ورزیدن برای اعتکاف و فاصله گرفتن از همبستری و زناشوی البته بخاطر عبادت، زیرا عائشہ رضی اللہ عنہا در حدیث صحیح متفق علیہ فرموده اند: " کان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم إذا دخل العشر شدّ مئزره - أي: اعتزل النکاح - وأحيا ليله، وأيقظ أهله"¹ وقت کہ ده اخیر رمضان داخل میشد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم برای عبادت آمادہ میشد، و از همبستری دوری میکرد و بخاطر عبادت شب بیداری میکرد و فامیل و خانواده اش را نیز بہ شب بیداری تشویق می نمود.

4- تشویق کردن خانوادہ و دوستان برای عبادت این شبہا و روزہا و بیان نمودن فضائل تہجد و تلاوت ذکر و دعاء و کارہای خیر درین روزہا و مسلمان کوشش کند کہ تنہا خودش بہ عبادت اکتفاء نکند بلکہ یک جمع کثیر و یک تعداد زیاد را با خود داشته باشد کہ در اجر و ثواب عبادت آنہا ہم شریک شود و سبب ہدایت دیگران گردد. و چیزی را کہ بخود می پسندد باید بہ دوستان و عزیزان خود ہم بپسندد.

5- بہترین عبادت را کہ مسلمان بہ آن توجہ کند همانا تلاوت و مدارسہ قرآن کریم است زیرا این ماہ در اصل ماہ قرآنی است و در پہلوی تلاوت اہتمام بہ احکام تجوید و فہمیدن تفسیر بعض آیات و سورہای قرآن نیز شود تا اینکہ مسلمان ثواب بیشتر را کمائی کند: "شہر رمضان الذی أنزل فیہ القرآن ہدی للناس و بینات من الہدی والفرقان"² ماہ رمضان ماہ است کہ قرآن کریم دران نازل شدہ برای ہدایت مردم و بیان کردن حق از باطل.. رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قرآن کریم را درین ماہ با جبریل علیہ السلام مدارسہ میکرد، و صحابہ کرام و علماء با یکدیگر.. اگر چند نفر باہم تلاوت کنند و تفسیر و احکام تجوید را بدانند این سنت احیاء و زندہ می شود، رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم درین مورد رهنمائی خوبی دارد و فرمودہ است: " اقرؤا القرآن فإن لکم بکل حرف حسنة، والحسنة بعشر أمثالها، أما إني لا أقول: ألم حرف، ولكن ألف حرف، ولام

¹ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب فضل ليلة القدر، باب العمل في العشر الأواخر من رمضان، رقم الحديث: (2024)، (ج3، ص47).

² - سورة البقرة، الآية: 185.

حرف، ومیم حرف^۱ قرآن را بخوانید ودر هر حرف آن برای تان نیکی وحسنه نوشته می وشود ونیکی ها به ده چند حساب میگردد، ومن الم را یک حرف حساب نمی کنم، الف حرف است ولام حرف ومیم حرف است، نیز رسول الله صلی الله علیه وسلم خوشخبری داده است که قرآن کریم در روز رستاخیز وحساب از کسانی که تلاوت کرده وخوانده وبه آن عمل کرده دفاع می کند وشفاعت می نماید وسوره های البقره وآل عمران پیشتاز می باشند در شفاعت ودفاع از مؤمنان راستین ودوستان قرآن: " یؤتی یوم القیامة بالقرآن وأهله الذین کانوا یعملون به فی الدنیا تقدّمه سورة البقرة وآل عمران، تحاجّان عن صاحبهما^۲، صحابه کرام وعلمای راستین این امت درین ماه قرآن کریم را چندین بار ختم میکردند، و این ماه را ماه قرآن می نامیدند، و روزها اخیر این ماه را با همراهی با قرآن سپری میکردند.

6- تعهد به برادری واخوت وکار های خیر: این ده روز اخیر فرصت بسیار خوب ومهم است برای مسلمان خصوصا جوانان که در اعتکاف می باشند که اخوت وبرادری دینی وایمانی شان را تجدید کنند وبرای کارهای خیر آینده ومستقبل تعهد نمایند زیرا بر مسلمان واجب وفرض است که برای تقویه ایمان خود ونگهداری اعمال صالح خود کوشان باشد تا اینکه شکار شیطان نشود وسرمایه ایمانی که دارد آن را از دست ندهد، و این کار از طریق دوستی واخوات وهمکار بودن با اهل تقوا وایمان میسر است زیرا اهل تقوا وایمان همدیگر را به حق وصبر واعمال نیکو تشویق می کنند وتنها رمضانی نمی باشند که با این دین برزگ وبا عظمت به شکل موسمی ووقتی تعامل کنند.

تراویح در طول تاریخ سبب اتحاد مسلمانان بوده است

^۱ - أخرجه الترمذي في سننه، أبواب فضائل القرآن عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، باب ما جاء فيمن قرأ حرفاً من القرآن ماله من الأجر، رقم الحديث: (2910)، (ج 5، ص 175).

^۲ - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب صلاة المسافرين وقصرها، باب فضل قراءة القرآن، و سورة البقرة، رقم الحديث: (805)، (ج 1، ص 554).

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

باید غلط فہمی نشود کہ تراویح مسنون بیست رکعت نیست

بلکہ نماز تراویح بیست رکعتی سنت عمری ومذہب "الأئمة الثلاثة : أبوحنیفہ، شافعی، احمد بن حنبل رحمہ اللہ جمیعاً" است.. حتی در مذہب امام مالک رحمہ اللہ 36 رکعت است..

وہشت رکعت خواندن ہم سنت است ودر سنت عملی وحديث صحيح ثابت آمده.

نماز تراویح در طول تاریخ مسلمانان سبب اتحاد و وحدت و ہمدلی و اخوت و برادری بوده نی سبب تفرقہ ..واین نماز بسیار اہمیت دارد و هیچ تساہل د رادای آن باید نشود بہ اندازہ توانایی ووقت یا بیست و یا ہشت .. ومی خواہم کمی توضیح بدہم وروشنی بیندازم کہ بعضی مولوی صاحبان ما ناراحت شدہ اند:

درین شکی نیست کہ اگر نماز تراویح بیست رکعت خواندہ شود بہ خشوع وحسن قرائت وترتیل وتدبر وبدون تیزی وسرعت، وقیام رکوع وسجدہ بصورت درست اداء شود بہتر است وثواب وفضیلت آن زیاد است وسبب مغفرت کناہان می شود ودر قیام اللیل ودرین بیست رکعت نماز وتر داخل نیست ووتر بعد از تراویح اداء می کردد این مذہب امامان فقہ است " أبوحنیفہ، شافعی، احمد بن حنبل رحمہم اللہ".

اما سرخسی رحمہ اللہ کہ از فقہاء حنفی است می فرماید در کتاب "فإنہما عشرون رکعة سوی الوتر عندنا" ^۱ تراویح بیست رکعت است در مذہب ما بدون وتر.

¹ - المبسوط، (ج 2، ص 145).

امام النووی شافعی ہم فرمودہ اند: "صلاة التراویح سنة یاجماع العلماء ، ومذهبنا أنها عشرون رکعة بعشر تسلیمات وتجاوز منفردا وجماعة"¹ نماز تراویح سنت است به اجماع علماء و بیست رکعت است با ده سلام و جماعت و انفرادی خوانده می شود.

وامام ابن قدامه حنبلی فرموده: "والمختار عند أبي عبد الله (یعنی الإمام أحمد) رحمه الله ، فیها عشرون رکعة ، وبهذا قال الثوري ، وأبو حنيفة ، والشافعي ، وقال مالك : ستة وثلاثون"².

یعنی راجح در مذهب حنبلی کہ آن را امام احمد رحمه الله اختیار کرده تراویح بیست رکعت است .

اما امام مالک این نماز را 36 رکعت دانسته است.

به این معنی کہ تراویح سنت است و بر سنت بودن و فضیلت کہ دارد اتفاق است و تأکید شده ، در صورت هشت رکعت خواندن در احادیث صحیح ثابت شده هم باکی ندارد کہ اگر با درازی و طول قرائت خوانده شود بہتر می شود.

عجلہ کردن تراویح را مکروه می سازد

یکی از دوستان سوالی را مطرح نموده کہ : ائمہ وقاری صاحبان کہ در تراویح عجلہ می کنند حکمش چی است اگر شما از طریق صفحہ تان نصیحت کنید آنها را؟

عجلہ کردن و شتاب در ادای نماز تراویح مخالف سنت پیامبر اسلام است و از اجر و ثواب آن میکاهد.

¹ - المجموع شرح المذهب، (ج 4، ص 31).

² - المغنی، (ج 1، ص 457).

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

عجله کردن و شتاب در ادای نماز تراویح یکی از سلبیات ائمه وقاری صاحبان است که نماز با تمام شروط، ارکان، فرائض، واجبات، سنن و مستحبات ادا نمی شود

در عین حال عجله و شتاب خشوع را از میان برمیدارد

در حدیث صحیح ثابت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم یکی از اصحاب کرام را ملاحظه نمودند که در نماز عجله دارد که در آن خشوع و سکون و طمأنینه رعایت نمی شود او را امر نمود: " ارجع فصل فإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ " ¹ باز گرد و دوباره نماز بخوان؛ زیرا که تو هنوز نماز نخوانده ای و نمازی را که به عجله و شتاب ادا کردی حساب نمی شود.

و در ادامه برایش رهنمائی نمود که نمازش را چگونه ادا کند:

" اِرْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ، وَ اَعْتَدِلْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ قَائِمًا ، وَ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ، وَ اجْلِسْ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا ، وَ هَكَذَا " ² با اطمینان و آرامش خاطر و سکون و استوار رکوع کن، و با آرامش و سکون جسمی از رکوع سر بلند کن آرام بگیر، سجده کن و در سجده آرامش خود را حفظ کن و در میان دو سجده بنشین تا از آرامش حاصل کنی و همین طور نماز را با خشوع و آرامش خاطر ادا کن.

از ائمه مساجد وقاری صاحبان توقع میرود که سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم را در سائر نمازها خصوصاً در تراویح در نظر داشته باشند تا اینکه این نمازها سبب رضایت و خوشنودی الله متعال گردد.

¹ - صحیح البخاری، کتاب الأذان، باب وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، في الحضر والسفر، وما يجهر فيها وما يخافت، شماره حدیث: (757)، (ج1، ص152).

² - صحیح البخاری، کتاب الأذان، باب وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلوات كلها، في الحضر والسفر، وما يجهر فيها وما يخافت، شماره حدیث: (757)، (ج1، ص152).

تسبیحات بعد از چہار رکعت تراویح

یکی از خواهران از شہر کابل چنین سوال نموده:

تسبیحی را کہ در بین نماز تراویح می خوانند ومروج است آیا درست است وثابت است یا نہ؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

ذکروتسبیح اجتماعی " سبحان الملك القدوس " بعد از ہر چہار رکعت تراویح از رسول الله صلی الله علیہ وسلم وصحابہ کرام ثابت نیست.

تسبیحات، اذکار و درود بہ رسول الله صلی الله علیہ وسلم بعد از ہر چہار رکعت تراویح از رسول الله صلی الله علیہ وسلم وصحابہ کرام ثابت نیست، اذکار وتسبیحات کہ ثابت نباشد ، نباید خواندہ شود.. زیرا ہر عبادتی کہ ثابت نباشد ودلیل از قرآن وسنت صحیح نداشتہ باشد بدعت ونوآوری شمردہ می شود.. ہر مسلمان واجب است کہ عملی را انحام دہد کہ رسول الله صلی الله علیہ وسلم وصحابہ کرام کردہ باشند، وکاری را ترک کند کہ از رسول الله صلی الله علیہ وسلم ویارانہش کردنش ثابت نباشد.. ہمہ خیر وبرکت در پیروی پیامبر اسلام ویارانہش است وهمہ شر در بدعت ونوآوری در دین است.

تنہا بزبان آوردن این ذکر بعد از نماز وتر ثابت است.

تعداد رکعات نماز تراویح

یکی از خواهران از ولایت بلخ چنین سوال نموده:

نماز تراویح چند رکعت است؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

نماز تراویح در ماه مبارک رمضان سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم میباشد و در زندگی دینی مسلمانان اهمیت حیاتی دارد که سبب مغفرت گناهان گردد. وفقهاء در مورد تعداد رکعات آن چنین اظهار نظر نموده اند:

الف - 11 رکعت با نماز وتر - از رسول الله صلی الله علیه وسلم ثابت است (اهل حدیث).

ب - 23 رکعت با نماز وتر - سنت عمر بن الخطاب و صحابه رضی الله عنهم (حنفی، شافعی، حنبلی) و در طول تاریخ در حرمین شریفین (المسجد الحرام، و مسجد نبوی شریف) 23 رکعت خوانده شده و می شود.

ج - 36 رکعت با نماز وتر (مذهب مالکی).

د - کمترین آن 11 رکعت با وتر و بیشتر آن حد ندارد و به اندازه که الله متعال مسلمان را توفیق دهد لیکن مهم و بهتر این است که دو رکعتی خوانده شود و وتر آخرین نمازش باشد و با امام جماعت یکجا سلام بگرداند تا اینکه ثواب کامل شامل حالش شود... رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث صحیح متفق علیه فرموده است: "صلاة الليل مثنی مثنی فإذا خشي أحدكم الصبح صلى ركعة واحدة توتر له ما قد صلى"¹ نماز شب دو دو رکعت ادا میشود و اگر کسی از شما بیم آنرا داشته باشد که وقت صبح داخل می شود نماز خود را با یک رکعت وتر ختم کند... و نیز در حدیث صحیح فرموده است: "من قام مع الإمام حتى ينصرف كتب له قيام ليلة"² هر نمازگزار که با امام تراویح را جماعت بخواند و با امام یکجا نماز را ختم کند ثواب قیام شب کامل برایش نوشته می شود.

البته در دهه آخر رمضان ده رکعت اضافی بنام قیام اللیل نیز خوانده می شود که همه نوافل شمرده می شود و ثواب دارد.

¹ - صحیح البخاری، کتاب الجمعة، باب ما جاء في الوتر، شماره حدیث: (990)، (ج2، ص24).

² - سنن الترمذی، أبواب الصوم عن رسول الله صلی الله علیه وسلم، باب ما جاء في قيام شهر رمضان، شماره حدیث: (806)، (ج3، ص160).

سنت این است کہ ائمه تراویح حالت نماز گزاران را مراعات نمایند

یکی از دوستان از کابل چنین نوشته : در کدام یکی از منابع قرآن سنت اجماع و قیاس ختم 30 جزء قرآن در نماز تراویح ثابت است؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

بهتر، اولی و افضل این است کہ قاری صاحبان در نماز تراویح حالت نماز گزاران را مراعات نمایند و قرآن کریم را در نماز تراویح بدقت کامل تلاوت نمایند و از تیز خوانی کہ سبب غلطی و تغیر در معنای آیات قرآن کریم رخ دهد اجتناب ورزند

ختم کردن قرآن واجب نیست بلکه مستحب است در نزد جمهور فقهای مذاهب فقهی اهل سنت و جماعت لیکن درست خواندن قرآن کریم واجب است، ائمه تلاش نکنند کہ بخاطر ختم و تیز خوانی بر مردم مشقت و سختی را روا دارند و آنها را متنفر بسازند.

زیرا زیاد بودن و کثرت مردم در نماز جماعت بهتر است از دراز خواندن در قرائت.

فقهاء یکبار ختم نمودن قرآن کریم را در باب عبادت، تذکیر و مدارسه قرآن کریم مستحب دانسته اند و این مستحب بودن را از حدیث صحیح کہ در بخاری و مسلم روایت شده کہ جبریل امین با رسول الله صلی الله علیه وسلم قرآن کریم را در ماه رمضان مدارسه میکرد یعنی می خواند و این تلاوت و خواندن را برایش کاملاً تقدیم میکرد کہ از نظرش بگذرد.

اما مستحب بودن بمعنای دراز خوانی و غلط خوانی کہ سبب مشقت و سختی مردم شود نیست.

روزہ قضائی رمضان سال قبل را اداء نکرده تا اینکه قضائی این رمضان نیز بالایش واجب شده

یکی از خواهران سوال نموده که :

السلام علیکم، من در رمضان قبل قضائی داشتم و قضائی را نگرفتم که
رمضان امسال هم آمد و قضائی هر دو بالایم است چی کنم؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

نظر به قول راجح فقهاء که همانا مذهب امام ابوحنیفه رحمه الله نیز است
باید روزہ قضائی را بگیرد وبالایش کفارہ واجب نمی شود لیکن اگر قصدا تأخیر
کرده در ادا کردن روزہ قضائی باید توبه کند که گنهگار شده وبا وجود قضائی
آوردن روزہ سال گذشته در مقابل هر روز تأخیر کردن قضائی یک مسکین را
نان بدهد بهتر واولی وافضل است.

رهنمائی شرعی برای کسانی که روزہ قضائی دارند

یکی از خوانندگان محترم سایت انترنیتی اصلاح اونلاین سوال نموده:

در جریان ماه مبارک رمضان، خداوند برایم یک فرزند داد، مادرش
نتوانست وچندین روز روزہ نگرفت.

فعلا میخواهد روزہ های نگرفته را دوباره بگیرد وقضائی بیاورد، البته فعلا
یک طفل شیر خوار به عمر پنج ماهه را شیر میدهند.خانمم کوشش دارد که
روزہ های قضائی را تکمیل نماید آیا میتوانیم فدیہ روزہ را پردازیم؟ اگر بلی به
چی مقدار. یا باید منتظر بود تا طفل بزرگ شود؟

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

الله متعال روزہ ماہ مبارک رمضان را فرض گردانیده بلکه روزہ این ماہ را یکی از ارکان مهم دین مبین اسلام شمرده، لیکن کسانی عذر میداشته باشند مثل مریضی، سفر، حیض - عادت ماهوار خواهران - نفاس خونی که بعد از ولادت عائد حال خواهران می شود در صورتی که عذر دور شود و به حالت عادی بر گردد مسلمان چنان زن باشد و یا مرد باید فوراً روزہ را قضائی بیاورد، فدیہ در صورت داده می شود کہ مسلمان از روزہ گرفتن عاجز باشد و عذر دائمی داشته باشد و این خواہر محترمہ می تواند روزہ قضائی اش را بہ شکل پی در پی و یا متقطع بگیرد و اگر حالت صحتش رو بخرابی باشد باز می تواند کہ در مرحلہ بعدی کہ صحتیاب شود این قضائی را بجا بیاورد و فدیہ دادن تنها در حالت عاجز بودن از روزہ گرفتن جواز دارد، الله متعال فرمودہ است: "فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ" ^۱، وقت کہ ماہ رمضان دیدہ شود روز بگیرید و کسانی مریض باشند و یا در سفر هستند، آنها قضائی بیاورند بعد از صحتیابی و رسیدن بہ مقصد و منزل شان، الله متعال آسانی و سہولت را برای شما روا میدارد نی سختی و مشقت را.

فراموش نباید کرد کہ اصلاً روزہ گرفتن سختی و مشقت دارد زیرا از حکمتہای روزہ همانا تربیہ نفس مسلمان بہ صبر و شکیبائی و باخبری از احوال فقیران و مسکینان میباشد و نیز ثواب و پاداش بس برزگ دارد نزد او تعالی کہ همانا داخل شدن در جنت است از دروازہ روزہ داران کہ بنام "باب الریان" نامیدہ شود.

بہ خانمان حاملہ، و شیردہ جواز دارد کہ روزہ را بخورند بخاطر آسانی و سہولت و رفع حرج و مشقت، و نیز آن خانمہای کہ در روزہای عادت ماهوار - حیض - و یا ولادت یعنی - نفاس - قرار دارند از روز گرفتن معاف ہستد لیکن فرض شان این است کہ روزہای خوردگی را بعد از دور شدن عذر شان قضائی بیاورند.

^۱ - سورة البقرة، الآية: 185.

اما اینکه گفته می شود که خانمهای حامله و شیرده فدیة داده می توانند به این حکم در صورت عمل می شود که آنها عذر وعجز دائمی داشته باشند و امید بهتری نبوده باشد، در آن صورت فدیة داده می شود بخاطر جبران خوردن هر روز روزه یک مسکین را یک وقت نان دهند از خوراک معمولی همان شهر و کشور ..جواز دارد که پخته کرده بدهند برای مسکین و یا خام .. کندم، آرد و برنج که علماء به یکنیم کیلو آرد، یا برنج یا کندم تعیین کردند، و همین تفسیر آیه کریمه است: " وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ^۱ ".

گرفتن روزه قرضی وقضائی در روز جمعه جواز دارد

استاد محترم اگر کسی روزه قرضی را متواتر بگیرد و دوز جمعه در بین بیاید فرق نمیکند؟ بعضی میگویند که جمعه اجازه نیست این روز را عید کوچک مسلمانان میگویند.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

تنها از روزه نفلی روز جمعه که به شکل انفرادی باشد منع شده اما اگر با روزه جمعه یک روز قبل و یا یک روز بعد آن روزه گرفته شود جواز دارد و مانع شرعی وجود ندارد، (لَا تَصُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، إِلَّا أَنْ تَصُومَ يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ) ^۲، از روزه نفلی روز جمعه منع کرده بود یکی از خانمهای خود را مگر اینکه یک روزه قبل از جمعه را و یا یک روز بعد از جمعه را هم با روز جمعه روز بگیرد... و نیز در روایت بخاری و مسلم که حدیث متفق علیه است آمده: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: (لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا

^۱ - سورة البقرة، الآية: 184.

^۲ - مصنف ابن أبي شيبة، كتاب الصيام، ما ذكر في صوم الجمعة وما جاء فيه، شماره حدیث: (9246)، (ج2، ص302).

يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ^۱، روز جمعہ را روزہ نگیرد هیچ یکی از شما مگر با روزہ یک روز قبل از آن و یا یک روز بعد آن.

پی در پی گرفتن روزہ قضائی

دوستی سوال نموده :

آیا میشود یک شخص چند روز روزہ قرضی را در چند روز جدا جدا بگیرد؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

در روزہ قرضی وقضائی پی در پی گرفتن شرط نیست اما در روزہ کہ کفارہ باشد پی در پی بودن شرط است.

کسانیکہ روزہ قضایی دارند آنها هم می توانند روزہ عرفہ را بگیرند وقضایی را بعدا ادا کنند

یکی از علاقمندان مسائل شرعی سوال نموده:

اگر بخواهم روزہ نفلی روز عرفہ را بگیرم وشش روز از روزہ فرضی رمضان قرضدار هستم آیا روزہ نفلی ام میشود؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

اولی وافضل وبہتر این است کہ مسلمان در قدم نخست روزہ قضایی خود را ادا کند وبگیرد زیرا ادا کردن عبادات قضایی واز جملہ روزہ در اولویت قرار دارد لیکن بہ نسبت اینکه فردا روز عرفہ است وروزہ روز عرفہ سبب مغفرت

¹ - صحيح البخاري، كتاب الصوم، باب صوم يوم [ص:42] الجمعة، شماره حديث: (1985)، (ج3، ص42).

وبخشایش گناہان یک سال قبل و یک سال بعد می شود کسانی که روزہ قضایی دارند آنها هم می توانند روزہ عرفہ را بگیرند تا اینکه از فضیلت و ثواب روزہ این روز محروم نمانند، و قضایی را بعدا ادا کنند.

روزہ گرفتن در این روز فضیلت و ثواب زیاد دارد و سبب مغفرت گناہان دو سال می شود .

بدون شک روزہ روز عرفہ یعنی نهم ذی الحجہ است کہ این فضیلت را دارا میباشد، البتہ این خصوصیت برای مسلمانی است کہ در میدان عرفات بخاطر ادای رکن حج بسر نبرد، یعنی روزہ این روز بر حاحیان سنت نیست، زیرا آنها اصلاً از این فضیلت بخاطر حج خود بہرہ مند میشوند .

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در حدیث صحیح فضیلت روزہ گرفتن روز عرفہ را چنین بیان داشته است: "صیام یوم عرفۃ یکفر السنۃ الماضیۃ والباقیۃ"¹.

ہنگامیکہ در مورد روزہ روز عرفہ سوال شد فرمود: روزہ این روز جبران و کفارۃ گناہان سال گذشتہ و سال جاری می باشد.

در ابتدای جوانی از فرضیت روزہ بی خبر بودہ .. آیا قضائی بیاورد؟

یکی از خواہران علاقمند مسائل شرعی چنین سوال نمودہ:

من نمی فہمیدم کہ روزہ بالاہم فرض است و از حیاء پرسان ہم نکردہ بودم لیکن بعد از شنیدن از یک عالم کہ سہ چیز را از علایم جوانانی ذکر کرد نظر بہ گفتہ او من سہ سال روزہ را خوردہ ام آیا قضائی بگیرم؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

¹ - صحیح ابن خزیمۃ، کتاب الصیام، باب ذکر تکفیر الذنوب بصیام عاشوراء، شمارہ حدیث: (2087)، (ج3، ص288).

روزہ ماہ مبارک رمضان یکی از ارکان دین مبین اسلام است، وبر مسلمان عاقل، بالغ، صحتمند ومقیم فرض است..از اینکه در مسائل دینی وشرعی حیاء درست نیست زیرا حیای بیجا وبی مورد مانع عبادت میگردد قسمی که با این خواهر اتفاق شده..وبر مسلمان فرض است که احکام دین خود را از علماء سوال نماید، الله متعال در قرآن کریم امر نموده وفرموده است: "فاسألوا أهل الذکر إن کنتم لا تعلمون"¹ از اهل علم ودانش سوال کنید مسائل واحکامی را که نمی دانید.

بعد از اینکه شما حکم شرعی را دانستید حالا بر شما فرض است که همان روزهای را که روزہ نگرفته اید قضائی بگیریید البته در قضائی پی در پی بودن شرط نیست.

احکام ومسائل مهم صدقه فطر

عده از علاقمندان خواهان معلومات در مورد صدقه فطر یا سرسایه شده اند.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

- زکات فطر ویا سرسایه بر مسلمان واجب است که از طرف خود وکسانی که مسئولیت نفقه شانرا بدوش دارد زن باشد ویا مرد طفل باشد ویا کلان و بزرگ.

- شرط واجب بودن صدقه فطر مسلمان بودن وتوانایی مالی میباشد.

- فلسفه این صدقه وزکات این است که روزہ دار را پاک می سازد از آنچه کوتاهی کرده در روزهای روزہ در عین حال صدقه ای است که سبب سرازیر

¹ - سورة النحل، الآية: 43.

شدن خوشحالی و سرور در قلب فقراء میگردد و دوستی و محبت و اخوت در جامعه نشر میشود.

- مقدار آن نظر به قول راجح که احتیاط را هم در نظر گرفته باشیم و از اختلافات بیرون شده باشیم سه کیلو آرد، و یا سه کیلو برنج و یا قیمت آن داده شود

در مذهب حنفی و بعضی فقهای سلف برای صدقه دهنده جائز است که قیمت نقدی آنرا بدهد بعوض آرد، برنج و خرما زیرا که قیمت نقدی آن به مصلحت فقراء و مساکین تمام می شود.

- وقت ادای آن صبح روز عید و یا دو روز قبل از عید میباشد مهم این است که قبل از نماز عید داده شود .. البته در هر وقت از ماه رمضان جائز و مشروع است .. مسلمان می تواند خودش بدهد و یا کسانی دیگر را توکیل کند در دادن صدقه فطر .. و اگر بعد از نماز عید زکات فطر را بدهد در صدقه عمومی حساب می شود و زکات فطر شمرده نمی شود .

و اگر کسی بنا بر عذر فراموشی و یا خواب و یا مرض نتوانسته باشد که صدقه فطر را قبل از نماز عید ادا کند برایش جائز است که بعد از نماز عید بدهد در این سه حالت معذور شمرده می شود.

اما اگر کسی فقیر باشد و توان دادن زکات فطر را نداشته باشد بالایش واجب نیست الله متعال می فرماید: "لا یكلف الله نفساً إلا وسعها"¹ او تعالی کسی را مکلف نمی سازد بیشتر از اندازه و توانایی و قدرت او.. و رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند در حدیث صحیح که بخاری کرده: "لا صدقة إلا عن ظهر غنی"² صدقه در حالت غنی بوده می شود...

¹ - سوره بقره: 286.

² - مسند أحمد، مسند المکثرین من الصحابة، مسند أبي هريرة رضي الله عنه، شماره حدیث: (7155)، (ج12)، ص69.

زکات فطر به کیها داده می شود؟

صدقه فطر حق فقراء، مساکین، محتاجین، حاجتمندان است و دادنش برای اقارب انسان که مسئولیت نفقه آنها را بدوش داشته باشد جائز نیست، مثلا برای خانم، دختر و فرزندان و والدین دادنش جائز نیست.

برایش جائز است که همه اش را برای یک فقیر و ضرورتمند بدهد و یا در بین حاجتمندان تقسیم کند.

برای صدقه دهنده جائز که آنرا به عمه، خاله، ماما و کاکای خود بدهد در صورتیکه از جمله فقیران باشند.

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد وعلی آله و أصحابه أجمعین.

به فراموشی زکات فطر روزه را نداده می تواند حالا بدهد

یکی از خواهران علاقمند مسائل دینی از کابل چنین نوشته :

آیا می توانم حالا فطر روزه را بدهم ..من فکر کرده بودم که شوهر داده او هم به فکر اینکه من میدهم هردو فراموش کردیم؟

الحمد لله والصلاة والسلام علی رسول الله، أما بعد:

وقت ادای آن صبح روز عید و یا دو روز قبل از عید میباشد مهم این است که قبل از نماز عید داده شود .. البته در هر وقت از ماه رمضان جائز و مشروع است .. مسلمان می تواند خودش بدهد و یا کسانی دیگر را توکیل کند در دادن صدقه فطر .. و اگر بعد از نماز عید زکات فطر را بدهد در صدقه عمومی حساب می شود و زکات فطر شمرده نمی شود .

واگر کسی بنا بر عذر فراموشی و یا خواب و یا مرض نتوانسته باشد که صدقه فطر را قبل از نماز عید ادا کند برایش جائز است که بعد از نماز عید بدهد در این سه حالت معذور شمرده می شود.

حکم، حکمت، مقدار و اندازه، و وقت ادای زکات فطر

عده از علاقمندان خواهان معلومات در مورد صدقه فطر یا سرسایه شده اند.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وبعد:

زکات فطر و یا سرسایه واجب می باشد بالای مسلمان که از طرف خود و کسانی که مسئولیتش را بدوش دارد زن باشد و یا مرد طفل باشد و یا کلان و بزرگ، فلسفه این صدقه و زکات این است که روزه دار را پاک می سازد از آنچه کوتاهی کرده در روزهای روزه.. و مقدار آن نظر به قول راجح که احتیاط را هم در نظر گرفته باشیم و از اختلاقات بیرون شده باشیم سه کیلو آرد، و یا سه کیلو برنج و یا قیمت آن داده شود، وقت ادای آن صبح روز عید و یا در شب عید میباشد مهم این است که قبل از نماز عید داده شود.. البته در هر وقت از ماه رمضان جائز و مشروع است.. مسلمان می تواند خودش بدهد و یا کسانی دیگر را توکیل کند در دادن صدقه فطر.. و اگر بعد از نماز عید زکات فطر را بدهد در صدقه عمومی حساب می شود و زکات فطر شمرده نمی شود.

اما اگر کسی فقیر باشد و توان دادن زکات فطر را نداشته باشد بالایش واجب نیست الله متعال می فرماید: " لا یكلف الله نفساً إلا وسعها " ¹ او تعالی کسی را مکلف نمی سازد بیشتر از اندازه و توانایی و قدرت او.. و رسول الله صلی

¹ - سوره بقره: 286.

اللہ علیہ وسلم فرمودہ اند در حدیث صحیح کہ بخاری کردہ: " لا صدقة إلا عن ظهر غنی "¹ صدقہ در حالت غنی بودہ می شود...

وصلی اللہ تعالیٰ علی خیر خلقہ محمد وعلی آلہ وأصحابہ أجمعین.

روزہ نفلی خانمہا بدون اجازہ شوہر

یکی از خواهران از ولایت ہرات نوشتہ کہ: استاد من روزہ قرضی خود را گرفتم و حالا آیا می توانم شش روز شوال را ہم روزہ بگیرم و پدر اولاد ہایم در خانہ است؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، اما بعد:

برای خانمہا شرعاً جواز ندارد کہ بدون موافقہ و اجازہ شوہران شان روزہ نفلی از جملہ روز شش روز شوال را بگیرند در صورت کہ شوہران شان در خانہ حاضر باشند .

درین شکی نیست کہ روزہ شش روز شوال بہ اندازہ روزہ یکسال کامل ثواب دارد لیکن چون روزہ نفلی است و طاعت شوہر فرض است درین صورت فرض بر نفل مقدم است زیرا شوہر جنت و دوزخ خانمان است، و باید کہ موافقہ شوہر گرفته شود، رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم در حدیث صحیح فرمودہ است کہ " لا تصوم المرأة وبعلمها شاهد إلا بإذنه "² ہرگز خانم روزہ نفل نگیرد بدون اجازہ شوہرش اگر او حاضر باشد.

¹ - مسند أحمد، مسند المكثرين من الصحابة، مسند أبي هريرة رضي الله عنه، شماره حدیث: (7155)، (ج 12)، ص 69.

² - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب النكاح، باب صوم المرأة بإذن زوجها تطوعاً، رقم الحديث: (5192)، (ج 7، ص 30).

و شوهران باید درین اجر و ثواب شریک شوند خود شان نیز روزہ بگیرند و خانمان را نیز تشویق کنند و اجازه بدهند کہ ازین ثواب و اجر برزگ محروم نمانند.

روزہ گرفتن در روز اول عید اضحیٰ

یکی از خواهران علاقمند مسائل دینی سوال نموده :

سلام خدمت استاد گران ارج امید صحت و سلامت باشید، قلم تان رسا باد استاد گرامی اللہ تعالیٰ پاداش دارین نصیب شما نماید، از شما یک سوال داشتم استاد معزز فردا مصادف است بہ روز اول عید قربان، آیا فردا ما روزہ گرفته میتوانیم یا نہ خواستم همین را بدانم.

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

روزہ گرفتن در روز اول عید اضحیٰ حرام و مخالف سنت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم است.

ثواب و فضیلت روزہ عاشورا، روز دہم محرم

الحمد لله ورب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين وبعد:

پیامبر اسلام محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وقتی کہ بہ مدینہ منورہ ہجرت کرد ملاحظہ نمود کہ یہودیان روز عاشورا را روزہ میگیرند ایشان فرمودند: "أنا أحق بموسى منكم فصامه وأمر بصيامه"^۱، من از شما - یہود - بہ

^۱ - أخرجه البخاري في صحيحه، كتاب الصوم، باب صيام يوم عاشوراء، رقم الحديث: (2004)، (ج3، ص44).

موسیٰ علیہ السلام نزدیکتر استم و احق واولی استم خودش هم روزہ گرفت و یارانش صحابہ کرام و مسلمانان را نیز امر نمود کہ این روز را روزہ بگیرند.

و در حدیث عبد اللہ ابن عباس - رضی اللہ عنہما - کہ امام مسلم روایت کردہ چنین آمدہ:

أن النبي صلى الله عليه وسلم صام يوم عاشوراء وأمر بصيامه، وسئل النبي صلى الله عليه وسلم عن فضل صيامه فقال: "أحسب على الله أن يكفر السنة التي قبله"¹.

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم روز عاشوراء را روزہ گرفت و دیگران را نیز امر کرد کہ روزہ بگیرند، و وقتی کہ از فضیلت روزہ این روز سوال شد فرمودند از اللہ متعال امید دارم کہ گناہان یک سال قبل را ببخشد بسبب روزہ این روز.

لیکن فراموش نکنیم کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم امر نمود کہ در روزہ گرفتن این روزہ با یہود مخالفت شود آنها تنہا روز دہم را روزہ می گرفتند و مسلمانان باید یک روز قبل و یا یک روز بعد آنرا نیز روزہ بگیرند، یعنی روز نهم و دہم را و یا دہم و یازدہم را. و آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند در حدیث کہ امام احمد روایت کردہ: "صوموا يوماً قبله أو يوماً بعده خالفوا اليهود"²، با روزہ عاشوراء یک روز قبل و یا یک روز بعد را نیز روزہ بگیرید و با یہود در این مورد مخالفت کنید.

و نیز آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در حدیث صحیح فرمودہ اند: "لئن بقيت إلى قابل لأصومن التاسع"³.

¹ - أخرجه مسلم في صحيحه، باب استحباب صيام ثلاثة أيام من كل شهر و صوم يوم عرفة وعاشوراء والاثنين والخميس، رقم الحديث: (1162)، (ج2، ص818).

² - أخرجه أحمد في مسنده، ومن مسند بني هاشم، مسند عبد الله بن عباس بن عبد المطلب، عن النبي صلى الله عليه وسلم، رقم الحديث: (2154)، (ج4، ص52).

³ - أخرجه مسلم في صحيحه، كتاب الصيام، باب أي يوم يصام في عاشوراء، رقم الحديث: (1134)، (ج2، ص798).

اگر من تا به سال آینده زنده بودم روز نهم محرم را نیز روزہ میگیرم همراه روزہ روز دهم محرم.

امام ابن القیم - رحمہ اللہ - در کتاب " زاد المعاد فی ہدی خیر العباد " روزہ روز عاشورا را بہ چہار نوع تقسیم نمودہ کہ قرار ذیل است:

* إما أن يصوم اليوم العاشر وحده.

* أو مع التاسع.

* أو مع الحادي عشر.

* أو يصوم الثلاثة.

وصوم الثلاثة يكون فيه فائدة أيضاً، وهي الحصول على صيام ثلاثة أيام من الشهر..

1- تنها گرفتن روزہ دهم محرم کہ روز عاشوراء است.

2- یا روز نهم ودھم.

3- روز دھم ویازدھم محرم.

4- سه روز را یعنی نهم ودھم ویازدھم محرم را..

واگر این سه روز را کسی روز بگیرد یک ثواب اضافی دیگر نیز دارد کہ ثواب سه روز روزہ را در یک ماہ کمائی میکند، این ہم سنت است.

فضیلت و ثواب روزہ عرفہ مربوط بہ زمان است نہ بہ مکان

یکی از هموطنان عزیز ما مقیم کانادا سوال نموده :

برای عبادات روز عرفه در کانادا آیا تفاوت ساعت عربستان و کانادا در تعیین دخول عرفه در نظر گرفته شود به این معنی که عرفه در عربستان هشت ساعت زود تر شروع می‌شود آیا مسلمانان کانادا همزمان با عربستان عرفه را آغاز کنند بهتر است یا هشت ساعت منتظر بمانند . اگر جواب داده شود.

نماز شام ۸ ذوالحجه در کانادا برابر ۱۱:۴۲ صبح است در کانادا در حالیکه نماز شام به وقت کانادا ۷:۵۰ شام است. استغفار روز عرفه را از ۱۱:۴۲ صبح شروع کرده میتوانیم؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

فضیلت و ثواب روز عرفه مربوط به زمان و وقت است نه به مکان، همه اذکار و استغفار و عبادات مربوط به زمان میشود نه به مکان مطابق همان روز است و وقت هر کشور حساب می شود.

روزه و همه عبادات مربوط به زمان است نه مکان.

آنها مطابق وقت کانادا روز داشته باشند تا اینکه از فضیلت و ثواب روزه این روز با فضیلت محروم نشوند ، روز پنجشنبه 31 ماه اگست روز عرفه است.

در صورتیکه کسی در شک و تردد واقع گردد می تواند که یک روز قبلی اش را نیز روز داشته باشد و همان عبادات و اعمال را انجام دهد که هر دو روز را استدراک کند هم به وقت مکه و نیز به وقت کانادا.

روزه ماه رجب

یکی از دوستان چنین سوال نموده:

درباره روزه گرفتن ماه رجب اطلاع بدهید چند روز روزه بگیریم آیا رسول الله صلی الله علیه و سلم در این ماه روزه میگرفتند؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

در مورد فضيلت روزه ماه رجب هيچ حديث صحيح وارد نشده و همه احاديث كه نقل مي شود ضعيف است، اما كسانيكه عادت روزه گرفتن را داشته باشند مثل روزه دوشنبه، پنجشنبه، وايام البيض يعني تاريخ 13-14-15 ماهاي قمری را برای شان مشروع و جائز است كه در ماه رجب هم ادامه دهند، در غير آن روزه اين ماه فضيلت هم ندارد و به نيت تشبه به اهل جاهليت کسی روزه نگیرد كه گنهگار می شود.

کله به مونږ خپل اولاد ته د روږو نیولو امر کوو؟

کله کله یو لږ میندی او پلرونه زمونږ څخه پوښتي او وایي چې: کله دوي کولی شي خپل اولاد ته د روږو نیولو امر وکړي؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

اصلي خبره دا ده چې هر کله زمونږ ماشوم اوو (7) کلونو ته ورسیري؛ نو ورته د روږو نیولو امر به کوو او که څه هم په دې موده کې پر دوي باندي روژه نه ده فرض شوی، خو دا ترغیب او تشویق زمونږ اولاد د فرضي روږو [د رمضان د 30 روږو نیولو سره آشنا کوي.

اما کله چي دوي بالغ شي
(احتلام پرې راشي)؛ نو په دې
صورت کي پر دوي باندي روژه
فرض کيږي. اوس پوښتنه داده چي
کله زمونږ اولاد د بلوغ پړاو
ته رسيږي او بالغیږي؟

په دې اړه بايد ووايو چي:
عموماً اولاد هغه مهال د بلوغ
پړاو ته رسيږي چي کله د دوي
څخه په شهوت (خوند) سره د
منيو انزال وشي او يا هم د
دوي د خپتې لاندې د عورت پر
شاوخوا زيره ويښته راوتوکيږي.

روزه گرفتن نفلی و خیرات کردن در روز دوازدهم ربیع الاول

برادر عزیز ما شهزاده امیر حمزه سوال نموده:

اگر روزه نفلی بگیرند و یا خیرات کنند در روز مولد نبوی چی حکم دارد؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

روزه گرفتن نفلی و خیرات کردن در روز دوازدهم ربیع الاول به نیت مولد
نبوی جواز ندارد.

زیرا هیچ دلیل و اساس شرعی ندارد از قرآن و سنت و آثار صحابه
و رهنمودهای امام ابوحنیفه و شاگردان.

روزہ گرفتن روز 27 ماہ رجب در شریعت ثابت نیست

هموطن محترم ما محمد شریف مقیم در امارات متحدہ عربی چنین سوال نموده:

استاد محترم نن پہ اماراتو کي رخصتی ده وی د اسراء او معراج ورځ ده او زما یو ملگری روزہ نیولی ؟

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله، أما بعد:

کسانیکه به نیت سنت یا ثواب این روز را روزہ میگیرند گنہگار می شوند

همچنان نمازهای نفل خواندن در این شب، صدقه کردن و خیرات دادن به نیت سنت و تخصیص دان عبادت مالی و بدنی در این این شب و روز بدعت و نوآوری در دین شمرده می شود که جواز ندارد.

مؤلف: فضل الله ممتاز (غفر الله له ولوالديه)

<https://web.facebook.com/fazlullah.omar>